

ČESKOBRATRSKÁ
CÍRKEV
EVANGELICKÁ

ČESKÝ BRATR

TÉMA

ZDRAVÍ A NEMOC

LEKÁRNA
U
SPASITELE

- 8 Rozhovor s Ridinou Ahmedovou – J. Plíšková
- 14 O zdraví a nemoci – O. Macek
- 27 Několik vzpomínek na rok 1989 – Z. Susa
- 36 Krabice od bot po celý rok – A. Šůra

BOHOSLUŽBA DÍKŮVZDÁNÍ

17. listopadu 2022
19:30 h

kostel svatého Martina ve zdi
jen kousek od Národní třídy

Bohoslužbu povede evangelický
farář a signatář Charty 77
Bohdan Pivoňka.

Zazní samizdatové písně.

Přijďte se ztišit
na závěr svátečního dne...

Díky, že můžem

ČESKOBATRSKÁ
CÍRKEV EVANGELICKÁ
VEČERNÍ BOHOSLUŽBY U MARTINA VE ZDI

TÉMA

- 7** Biblická úvaha – *M. Zemánková*
- 8** Rozhovor se zpěvačkou
a performerkou Ridinou Ahmedovou –
J. Plíšková
- 12** Bolest a naděje? – *L. Mikšíková*
- 14** O zdraví a nemoci – *O. Macek*
- 17** Uzdravení mimochodem – *J. Mrázek*
- 19** Otázka na tělo – *A. Rozbořilová*

MLÁDEŽ

- 25** Idol zdravého životního stylu –
E. Foukalová
- 26** SOMy sobě a o mládeži s mládeží –
M. Bouček

MOJE CÍRKEV

- 27** Několik vzpomínek na rok 1989 –
Z. Susa
- 28** Na prostoru záleží! – *K. Pacovský*
- 29** Pečovat o to, co vzešlo – *J. Hofman*
- 31** Ženy v taláru – *M. Židková*
- 32** Červená středa v Česku již popáté –
A. Rozbořilová
- 33** Coena oslaví 20. výročí svého
založení – *J. Kirschner*
- 34** Co se dělá a nedělá – *Z. Šorm*
- 35** Ještě nedomachroval – *M. Halaš*

DIAKONIE

- 36** Krabice od bot po celý rok – *A. Šůra*

SLOVO

- 38** Evangelizace a misie – *P. Štulc*
- 40** Českobratrská církev evangelická
a lidé odlišné sexuální orientace –
M. Vymětal
- 42** Uzdravování u charismatiků –
J. Pechar
- 44** Nemoc mocných a moc
bezmocných – *M. Šilpochová*
- 46** O Bohu a pelikánech – *L. Ridzoňová*
- 47** David – *L. Ridzoňová*
- 48** Poslední slovo – *P. Pokorný*

ÚVODNÍK

Je v pořádku nebýt v pořádku

Blázen, cvok, je na hlavu. Jazykové svědectví o tom, že historicky se duševně nemocným příliš respektu, důstojnosti a přijetí nedostávalo.

Psychické diagnózy jsou do velké míry tabu i dnes. Podle Národního ústavu pro duševní zdraví přítomná stigmatizace duševních onemocnění může páchat větší škody než nemoc sama. Není divu, že se o nich bojíme mluvit, protože nechceme být za blázny. Podceňujeme je, především u druhých. Ne, psychická diagnóza neznamena být blázen. Ne, takový člověk není slaboch, citlivka ani hysterka. Deprese není blbá nálada. Nemoci duše jsou zákeřnější, protože leckdy nejsou vidět. Jenže to neznamena, že dotyčný netrpí. Zdánlivě neškodná duševní bolest je často mnohem víc devastující. Některé diagnózy dokáží udělat ze života peklo. Duševní obtíže se navíc podepisují i na naši tělesné schránce. Ve zdravém těle zdravý duch – a platí to i naopak. Strádá-li duše, chřadne i tělo.

Mluvit o psychických potížích je důležité nejen proto, že jsou často skryté či podceňované, ale také proto, že jich v poslední době stále přibývá. Podle středních odhadů žije s duševním onemocněním každý osmý. Starat se o psychické zdraví sebe i druhých je tak důležitější než kdy dříve.

Vnímavost vůči psychickým obtížím nejen pomáhá tyto problémy včas a efektivně řešit, ale někdy také zachraňuje životy. Nepodceňujeme vlastní ani cizí obtíže. Nebojme se říct si o pomoc, vyhledat lékaře.

Fyzický kontakt a milé slovo mají prokazatelné pozitivní účinky na lidskou psychiku. Pomáhat „léčit“ tak může každý z nás. Církev přece má být bezpečné místo pro všechny, kteří to potřebují.

Povzbudivé čtení přeje

Adéla Rozbořilová

Vedení církve reaguje na útok v Bratislavě

Ve středu 12. října v podvečerních hodinách zastřelil útočník před bratislavským barem Tepláreň dva muže a jednu ženu vážně zranil. Později vyšlo najevo, že svůj čin předem pečlivě plánoval s cílem zaútočit na tamější LGBT+ komunitu, která se kolem podniku sdružuje.

Synodní rada Českobratrské církve evangelické vydala k útoku následující prohlášení:

„Je nám líto oběti střelby v Bratislavě. Zdá se, že jejich jedinou ‚vinou‘ byla odlišná sexuální orientace.

Vzhledem k naší historické a kulturní blízkosti se Slovenskem považujeme za nutné se distancovat od jakýchkoli projevů nesnášenlivosti vůči LGBT komunitě, a zejména vůči snaze zdůvodnit ji údajnými křesťanskými principy.

P. Pokorný na happeningu Společně proti nenávisti

Vyzýváme naše spoluobčany k toleranci a respektu vůči lidem odlišné sexuální orientace (LGBT komunitě) a důslednému oponování všem projevům nesnášenlivosti a nenávisti.“

V českém veřejném prostoru se spontánně zhmotnila reakce na bratislavské neštěstí do podoby happeningu Společně proti nenávisti, který se konal ve středu 26. 10. Na Václavské náměstí v Praze dorazilo několik tisíc lidí. Vystoupila zde řada známých osobností, které násilný čin odsoudily a vyzvaly ke vzájemné toleranci mezi lidmi.

Jako jediný z představitelů českých církví promluvil synodní senior ČCE. Ten vyjádřil svoji jednoznačnou podporu LGBTQ+ lidem a vzkázal: „Nenechme se zmanipulovat. Na naše vztahy nikdo neútočí. Nic přece nemůže ublížit našim vztahům v manželství a v rodině – může jim ublížit jen naše vlastní neláska.“

Hof/ARo, foto: Jana Plavec, Prague Pride

Společně o kaplanské službě

Na půdě pražského kláštera v Emauzích se ve čtvrtek 13. října 2022 sešli kaplani, působící v Armádě ČR, v jednotlivých věznicích, na různých pozicích v nemocničních a zdravotnických zařízeních či v rámci Policie ČR.

Profesní konference s příznačným názvem „Společně“ se koná jednou do roka a sdružuje všechny, kdo se pohybují v prostředí kaplanské služby v České republice.

Letos se díky tomu sešli – kromě samotných kaplanů – také zástupci vedení církví, které kaplany vysílají, mezi jinými například pražský arcibiskup Jan Graubner, patriarcha Církve československé husitské Tomáš Butta nebo generální sekretář Ekumenické rady církví v ČR Petr Jan Vinš.

Novinkou letošního setkání byla také účast vysokých úředníků státní správy. „Jednalo se

o první konferenci tohoto druhu, kterou navštívili náměstci a vysocí úředníci jednotlivých rezortních ministerstev: obrany, zdravotnictví, práce a sociálních věcí, vnitra a spravedlnosti. Všichni velmi upřímně a pochvalně hodnotili důležitou a vysoce profesionální veřejnou kaplanskou službu,“ líčí dojmy z konference Helena Wernischová, která v Českobratrské církvi evangelické pečuje zejména o školní kaplany.

Ve druhé části konference zazněla přednáška prof. Jiřího Tretery a doc. Zboje Horáka o právním ukotvení kaplanské služby, přičemž byla zmíněna potřeba doplnit ji v budoucnosti především také kaplanskou duchovní službou v pobytových sociálních službách a dále u Hasičského záchranného sboru ČR.

Hof, foto: Petr Jan Vinš

Evangeličtí faráři získali ocenění předsedy Senátu

Stříbrnou medaili předsedy Senátu Parlamentu České republiky obdrželi ve středu 28. září 2022 za svou práci faráři Jakub Helebrant a Karel Müller, kteří na sociálních sítích vystupují jako duo „Pastoral Brothers“.

Celkem 19 osobností české společenské, vědecké a kulturní scény obdrželo u příležitosti Dne české státnosti z rukou předsedy horní

komory parlamentu Miloše Vystrčila stříbrné pamětní medaile jako ocenění za svoji službu.

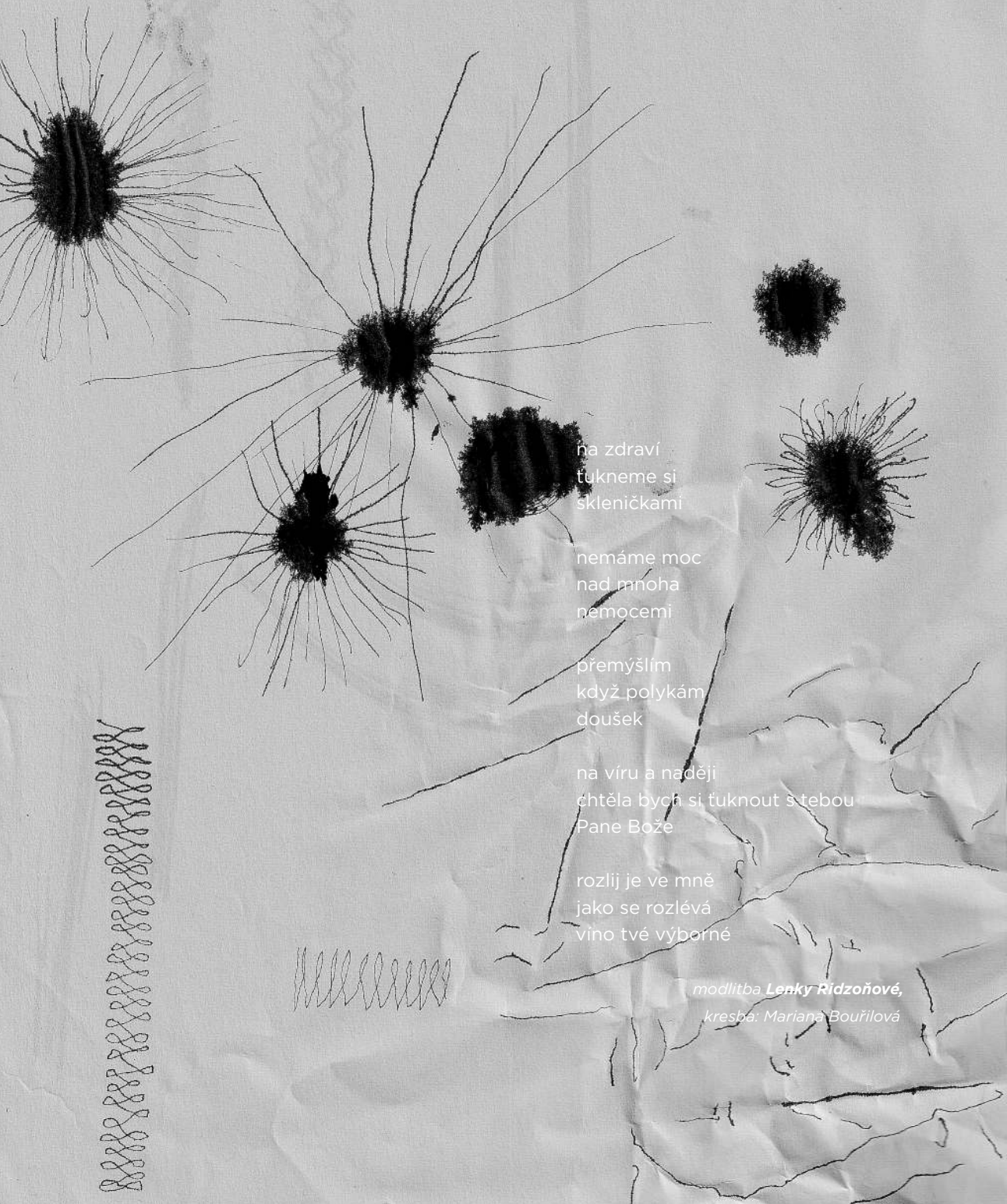
Mezi laureáty se ve Valdštejnském paláci objevili například operní pěvkyně Dagmar Pécová, novinářka Lída Rakušanová, zpěvačka Ida Kellarová, spoluzakladatel organizace Člověk v tísni Igor Blaževič, vědci Milan Hluchý a Jan Žďárek, bohemistka a lingvistka působící mj. v Ústavu jazyků a komunikace neslyšících Alena Macurová, tvůrce aplikace Záchranka Filip Maleňák, zakladatelé spolku Děti úplňku manželé Třešňákoví či spisovatel, scénárista a autor cyklu Toulky českou minulostí Petr Hora-Hořejš.

A také dva mladí evangeličtí faráři Jakub Helebrant a Karel Müller, kteří svou víru a pohled na svět sdílí prostřednictvím humoru, neotřelých videí, skečů a satirických obrázků, a to především na sociálních sítích, kde jejich produkci pod značkou Pastoral Brothers sledují tisíce lidí. Provokativním způsobem leckdy boří mýty a předsudky o náboženství a vzájemném soužití. „Za originální přístup k tradičnímu,“ zní ostatně i oficiální zdůvodnění na pamětním listu, který Jakub s Karlem obdrželi.

Hof, foto: archiv Pastoral Brothers

TÉMA: ZDRAVÍ A NEMOC

na zdraví
tůkne si
skleničkami

nemáme moc
nad mnoha
nemocemi

premýšlím
když polykám
doušek

na víru a naději
chtěla bych si tůknout s tebou
Pane Bože

rozlij je ve mně
jako se rozlévá
víno tvé výborné

modlitba *Lenky Ridzoňové*,

kresba: *Mariana Bouřilová*

Víra se dá vidět

„Synu, odpouštějí se ti hříchy. Pravím ti, vstaň, vezmi své lože a jdi domů!“ (Mk 2,1-12)

Ježíš jde rovnou k věci. Nepotřebuje diagnostikovat. Nepotřebuje, aby jej někdo žádal o uzdravení. Spustí před něho ochrnutého člověka a on nekoná žádné uzdravující praktiky. Léčí slovem a léčí příčinu. Aby zase mohl jeden člověk vykročit do života s výhledem dobré budoucnosti.

Nechme se i my tímto textem pozvat hned k několika povzbuzením a nasměrováním.

Tím prvním je jasná zpráva, že Ježíš nám přinesl odpuštění hříchů. A je to Boží nabídka pro všechny lidi, pro všechny děti Boží. Tak doslova oslovuje Ježíš i ochrnutého člověka: „Dítě...“ Už nemusíme ve svém životě, ve svých myslích vláčet to, co jsme udělali špatně, co nás tíží a brání nám kráčet dál. Nemusíme, pokud jsme ochotni přiznat, že to špatné opravdu špatné bylo a odvrátit se od toho. A stejně tak jako z ochrnutého i z nás může spadnout tíže, která nejednou potrápí i naše fyzické.

To druhé je jednání našich přátel. Jak je dobré, když nám někdo s tou naší tíhou pomůže. Jak jsme rádi a vděční, že máme někoho, komu nám na nás záleží. Kdo ve svém životě víry a důvěry chce a umí dobře nasměrovat druhé a nejen nasměrovat, ale docela prakticky dovést za ruku, donést k těm, kteří nám mohou účinně pomoci. Zdálo by se, že v tom není nic zázračného, a přece je to dnes tak nesamozřejmé. Mít o druhého zájem, nabídnout mu svůj čas a svoje možnosti. Malé zázraky každodenního života, které mohou v našem životě i v životě druhého změnit mnohé.

To třetí nás zve, abychom neustrnuli v naší víře a netrvali v převzatém a naučeném. Tak jako je v pohybu život každého člověka, tak má být v pohybu i jeho víra, přemýšlování a vní-

mání světa a dění v něm. Vnímání druhého člověka vedle nás. Ne přizpůsobování, ale nahlížení z našeho dobrého a jistého základu, který jsme přijali ve víře. Základu, jímž je Ježíš sám. Ježíš – Syn člověka, který má moc odpouštět hříchy, protože mu byla dána Bohem, jeho i našim Otcem. Byla mu dána k tomu, aby přinesl život, jenž má být svědectvím o radosti a pokoji.

A čtvrté povzbuzení můžeme přijmout hned v první části evangelistova vyprávění. „Když Ježíš viděl jejich víru...“ Víra se dá vidět. Abychom i my mohli vidět víru nebo naše víra aby byla vidět, nepotřebujeme k tomu žádné ►

speciální dovednosti. Stačí, když vnímáme, co dobrého se kolem nás děje. Stačí vnímat, že jsou kolem nás lidé, kteří dělají věci, jež jsou ku prospěchu druhým. Potom ani my nemusíme složitě přemýšlet, jestli jsme ti praví, kteří by měli druhým o víře svědčit. A přitom je to docela prosté. Umět být druhým ku pomoci, být

připraven přiložit ruku k dílu, které je druhým ku prospěchu až i k uzdravení.

Náš Pane, děkujeme za pozvání k tvému dílu tady na zemi s druhými a pro druhé. Děkujeme za uzdravení našeho života, který jsi nám daroval skrze svého Syna Ježíše.

Marta Zemánková foto: pexels.com

ROZHOVOR SE ZPĚVAČKOU A PERFORMERKOU RIDINOU AHMEDOVOU

Každé tělo má svůj příběh

I přes „vady na kráse“ si každý člověk zaslouží respekt

Náš rozhovor je s tématem čísla sice spojen, ale tentokrát ne zcela typicky, spíše nějak naruby. Ridina Ahmedová se snaží podpořit myšlenku, že všichni lidé mají na světě své místo, bez ohledu na to, jak vypadá jejich tělo.

Na české poměry má Ridina poněkud nezvyklý původ, její tatínek byl Súdánec, maminka je ruská židovka. Ona sama se narodila v Praze, po gymnáziu vystudovala Fakultu humanitních studií a potom ještě v rámci celoživotního vzdělávání absolvovala muzikoterapii. Žije v Roztokách, kde je členka evangelického sboru; má tři děti. Ridina dělá opravdu velké množství nejrůznějších věcí; něco ji živí, něco je jen v rámci pomoci druhým, bez nároku na odměnu.

Je zakladatelka platformy „Moje tělo je moje“, na ČRo Radio Wave vzbudila rozruch svým podcastem „Sádlo“, lze spatřit i její stejnojmenné sólové divadelní představení, založila centrum zvané „Hlasohled“, v jehož rámci se konají konference, semináře a dílny,

věnující se lidskému hlasu a zpěvu. Pro Český rozhlas nyní připravuje další audiodokument na úplně jiné téma.

Co vám zabírá nejvíc času?

Všechno, co dělám, mě baví, a zároveň mě to všechno dohromady nějak uживí, za což jsem vděčná. Hodně energie teď věnuju projektu Moje tělo je moje. Jedná se platformu, vytvářející preventivní programy pro děti ve školách i pro učitele a řadu dalších věcí, včetně venkovní výstavy, která je teď k vidění v ulicích Prahy. To základní, co chceme lidem říkat, je, že bez ohledu na vzhled, na různé „vady na kráse“, si každý člověk zaslouží respekt; přitom nemusí odpovídat představám jiných. A s tím úzce souvisí dokumentární podcast nazvaný Sádlo, který vznikl v roce 2021. Ten navzdory názvu nevypovídá jen o nadváze – zhruba polovina respondentek byla štíhlá, ale řeší svoje „sádlo“ nebo i „nesádlo“ (jedna žena třeba naopak žije s pocitem, že je moc hubená a nemá dost křivek). Já vidím jako základní téma to, že ty ženy nejsou se svým vzhledem srozuměny, je pro ně obtížné se přijmout a to dalekosáhle ovliv-

ňuje jejich život i řadu rozhodnutí a ovlivňuje to jejich zdraví.

Jak jste na to vůbec přišla? Jak to začalo?

Už mnoho let se věnuju zpěvu a práci s lidským hlasem, vedu i workshopy pro veřejnost. Vidím tam souvislost – řada lidí chce zpívat, ale je pro ně těžké si to dovolit, protože jim jejich projev nepřipadá dost dokonalý. Mám pocit – když si odpustíme, že nejsme jako nahrávka, ale náš hlas je, jaký je, že se můžeme k té přirozené radosti ze zpěvu začít vracet – tu známe běžně třeba od dětí nebo z tradičnějších kultur, kde společné zpívání provázelo mnoho událostí a obřadů.

A zatímco mnoho lidí řeší, jestli má dost dobrý hlas, aby směli zpívat před ostatními nebo i sami před sebou, uvědomila jsem si, že já mám taky svoje téma, se kterým, pokud chci postoupit na svojí osobní cestě dál, bych se měla nějak zkusit srovnat – a to je téma mého těla, které jsem nikdy pořádně nepřijala a které mi vždycky připadalo v nepořádku.

Zažívala jsem totiž šikanu na táborech v Čechách jako černá baculatá holčička. A je velmi snadné propadnout přesvědčení, když tímhle člověk jako dítě prochází, že je prašivý/hnusný/divný. Tuhle vzpomínku, nebo spíš tohle stigma jsem si dlouho v sobě nesla. Později už jsem se obklopila lidmi, které jsem si vybrala, a takových situací výrazně ubývalo, ale stejně jsem si tu pochybnost, jestli jsem v pořádku, nesla desetiletí v sobě. Špatně se to popisuje, nicméně kdo to zažil, možná ví, o čem mluvím.

A Sádlo tedy přesněji znamená co?

Sádlo je slovo, které by mohlo být neutrální, označující tělesný tuk, ale není. Nese zatížení tím hodnocením, odsudkem. Mně se to zdálo jako jednoslovné vyjádření toho všeho, co na sobě často ve společnosti zaplavené vizuálními předobrazy ideální krásy nenávidíme a co na nás zesměšňují komentáře z okolí.

Já odmala řeším nadváhu. Je jasné, že obezita je problém, přináší zdravotní komplikace. Ale zároveň z vlastní zkušenosti vím, a výzkumy

to jen potvrzují, že šikana a výsměch ke zdraví nikomu nepomáhá, jen prohlubuje propad do rezignace a problémů. Verbální agrese přináší stigmatizaci a osamělost. Chtěla jsem apelovat na to, aby i tlustý člověk zůstal v očích druhých člověkem. Každý si řešíme v životě nějakou těžkou výzvu. Na tlustém člověku je ale jeho téma vidět na první pohled a je snadné se do jeho achillovky strefit. To, co všichni potřebujeme, ať už si neseme jakoukoliv zátěž, je vědět, že jsme pořád lidé, kteří si zaslouží základní úctu. Ve chvíli, kdy si vážím sebe sama, mám větší ►

sílu bojovat o svoje zdraví, o svoje tělo a o dobrý život.

A tak jsem chtěla tohle téma ohledat formou sólového divadelního představení a audio dokumentární série. Nahrála jsem rozhovory s desítkami žen všech postav, včetně třeba modelky nebo vrcholové sportovkyně.

Jaký byl o to zájem?

Po odvysílání podcastu mě doslova zavalily stovky dopisů; převážně od žen, které zažily neskutečné trable. Šikanu. I ve své vlastní rodině. Byly postaveny do nejrůznějších situací, šlo jednak o postavu (táta mi na zrcadlo kreslil mojí rtěnkou prasata a dýně, řekl mi: „Já tě mám strašně rád, ale jestli nezhubneš, tak já už nepři-jedu“), o příliš malá nadra („manžel si mě pořád dobíral a posílal mě na plastiku prsou“), nebo třeba o oční vadu („jestli si nevezmeš ty brejle, co ti oči trochu aspoň skryjou, tak s tebou nevy-lezeme na ulici“). Občas psali i muži, někdo líčil, že i mezi kluky se děje ponižování a srovnávání, někdo mluvil naopak o tom, jak si uvědomil, že s dcerou nekomunikoval nejlépe a že snad už teď bude líp vědět, jak na to.

Jste schopna na ty dopisy odpovídat?

Nebo mluvila jste s někým z těch pisatelek nablízko?

Ne, to není možné. Všem jsem se snažila ode-psat, poděkovat. Nejsem ale kompetentní nějak to rozvíjet, nejsem psychoterapeut. Moje odpo-věď je v podstatě to, že jsem založila tu zmíně-nou platformu Moje tělo je moje, která funguje už druhý rok a v tuhle chvíli už v ní působí tým cca 15 lidí. Jejím cílem je přinášet osvětu ohledně *body shamingu*, podporovat vzájemný respekt mezi lidmi.

Kdysi se hrál hezký film *Ženy pro měny*, ten se našeho tématu týkal. Vzpomínám, jak tam ta jedna paní na spoustu otázek, jak se jí podařilo zhubnout a jaké diety držela, odpověděla: „Prostě jsem přestala žrát.“

Ano, ten film znám. Jistě že na tom žraní, respektive nežraní něco je, ale zároveň je to klišé.

Dnes je vědecky zcela jasně potvrzeno, že to, kolik vážíme a jaký máme metabolismus, sou-visí s velmi komplexní mozaikou vlivů: Gene-tika, hormonální hladiny, množství pohybu, stravovací návyky, střevní mikrobiom, finanční situace (rohlíky a těstoviny jsou levnější než ze-le-nina a kvalitní maso), sociální zázemí (jsem svobodná matka, dělám dvě práce; stíhám si vařit nebo zhltnu sušenky za běhu?), fyzické zdraví, psychické zdraví, těhotenství... a je toho mnohem víc. Pokud někdo tvrdí, že jsou lidé tlustí jen proto, že jsou líní, žerou hamburgery a zapíjejí je colou, je to stereotypní zjednodu-šení, které lidi s nadváhou ještě více stigmati-zuje. Životospráva samozřejmě hraje roli, ale je to mnohem složitější.

A co nějaká odezva od veřejnosti? Ví se o vás? Nebo se o vás zajímají jen ti, kterých se ta věc týká?

Odezva je veliká. Ozývá se velmi mnoho škol se zájmem o preventivní workshopy pro děti, protože šikana je veliký problém. Nedávno byly na Univerzitě Palackého v Olomouci publikovány výsledky studie, která mapovala vztah českých dětí k jejich tělu a zkušenosti s *body shamingem*. A výsledky jsou alarmující. Třetina dětí je nespo-kojena se svým vzhledem, polovina se svým obličejem. Třetina dospívajících zažila online

zesměšňování a každý druhý to zažil v reálném prostředí.

Debaty, jak zvrátit sílící trend, který v důsledku často vrhá děti a dospívající do psychologických problémů, včetně úzkostí a depresí, poruch příjmu potravy, sebepoškozování a dalších vážných problémů, se už nevede jen v akademickém prostředí, ale i na nejvyšší politické úrovni, hovoří se o změnách legislativy, pokud jde o regulaci vlivu sociálních sítí, podobně jako se to už děje i v jiných evropských zemích.

Je to opravdu vážný problém. Neexistuje jednoduchá odpověď, jak tohle vyřešit. Platforma Moje tělo je moje přináší téma formou osvěty přímo mezi děti do škol. Naše workshopy vymezují základní pravidla pro bezpečné soužití:

- Každý člověk si zaslouží respekt, bez ohledu na to, jak vypadá.
- Za svoje tělo nesu zodpovědnost, ale není moje povinnost vyhovovat představám jiných lidí.
- Slovo má velikou sílu, může zranit i pomáhat.

Vedle toho organizujeme putovní osvětovou výstavu, semináře pro rodiče pod vedením dětské psychologky Aleny Vávrové o tom, jak komunikovat s dětmi o vzhledu těla, máme za sebou spolupráci na kampani Nadace O2 na prevenci body shamingu a řadu dalších věcí.

Kde na to všechno berete peníze?

Projekt zatím držíme z veliké části na bázi dobrovolnosti. Máme k dispozici minimální rozpočet. Jsme vděční i za menší jednorázové granty, třeba na instalaci a vystavení fotografických portrétů, které jsou teď k vidění v Praze, jsme dostali peníze od pražských městských částí. Od hlavního města Prahy jsme dostali podporu na vzdělávací programy pro pedagogy ZŠ a SŠ. Teď naše aktivity podpořila Nadace O2, za to jsme moc vděční.

A jak jste se vlastně dostala do naší církve?

Já jsem pokřtěná katolička, nechala jsem se pokřtít asi před deseti lety. V Roztokách sice je katolická farnost, ale zakotvila jsem nakonec v evangelickém společenství. Líbilo se mi i to období, kdy jsme neměli vlastní sbor, jen kazatelskou stanici, a kdy se u nás faráři střídali; bylo to pestré a zajímavé. Teď je naší farářkou Anička Pokorná a já si moc jejího přínosu cením.

Děláte toho strašně moc dohromady, napadlo vás někdy, že byste se už nejradši na to na všechno vykašlala?

Napadlo. Je to únavné, ale i obrovsky nabíjející. Drží mě ty pozitivní odezvy, těch je moc a jsou krásné. Má to smysl.

*Jana Plíšková, foto: archiv respondentky
(ridina.cz)*

Bolest a naděje?

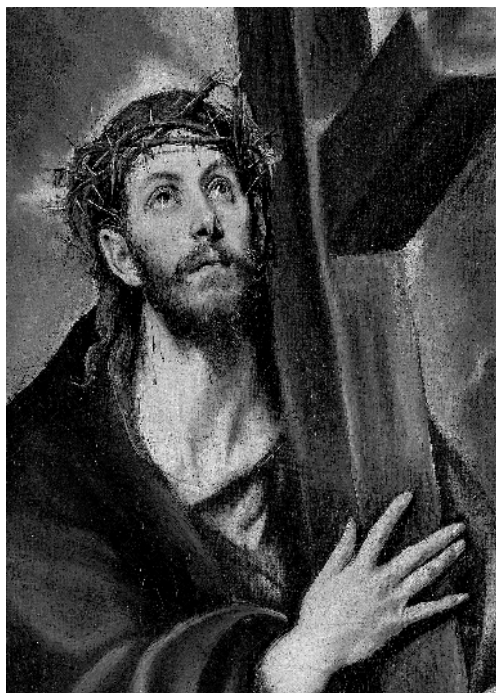
Církev jako polní nemocnice

Bolest má mnoho podob. Bolet nás může tělo. Jedna žena mi vyprávěla, že její bolest je tak velká, že má pocit, že ji bolí každá buňka v těle. Ale bolet nemusí jen tělo, existuje i vnitřní bolest, třeba když nedokážeme odpustit nebo když cítíme vinu nebo když někoho ztratíme či někomu ublížíme.

Je ještě jedna podoba bolesti, a sice když nemůžeme najít smysl, když nám dochází naděje, když se bojíme smrti. Nazvala jsem ji pracovně „existenciální bolest“, se kterou se jako nemocniční kaplanka setkávám. A někdy si říkám, že bych chtěla mít v ruce lék. A stejně jako na horečku dávám dětem paralen, dát tomu kdo trpí velikou vnitřní bolestí něco jako prášky naděje nebo kapky pokoje. Bohužel to není tak jednoduché. Ke každému zhojení a úlevě vede dlouhá cesta skrze rozhovor, hledání, modlitbu. A přináší mi radost, když se to povede a ten, koho doprovázím, nějakou tu svoji bolest odloží a třeba objeví, že ta bolest nás může přivádět i na jiné, nevyšlapané cesty. Možná bychom si tyhle cesty dobrovolně nevybrali, ale i tudy se dá jít, i tudy si život razí svoji cestu.

Všudypřítomná bolest

Když procházím nemocnicí, vidím různé podoby bolesti. Každý si nese svoji bolest a svoje trápení. Stačí se jen podívat kolem sebe. Pacient svíjející se bolestí a čekající na své židli, než vstoupí do ambulance, kde se mu snad konečně uleví a někdo mu pomůže. Další, který leží už

El Greco: Ježíš nesoucí kříž (c. 1580)

týdny na svém lůžku, a čím déle leží, tím víc zjišťuje, že nebolí jen tělo, ale i jeho nitro, že ho bolí a trýzní jeho osamocení a bezmoc. Rodiče, kteří s bolestí i radostí ve tváři stojí nad inkubátorem, ve kterém leží jejich předčasně narozené dítě, a mají strach, co bude dál. Žena, která sedí jako návštěva u postele svého muže a doslova ji bolí srdce, protože doprovází svého muže při umírání; koukat se na to, jak někdo milovaný trpí, je děsně těžké. Mladá žena, která už nemá žádnou naději na uzdravení, a tak zůstává v péči paliativního týmu a při každé návštěvě svých dvou malých dětí na ni padne nesmyslnost a neútesnost její situace, neukojitelná bolest, která se rozlila do celého jejího bytí.

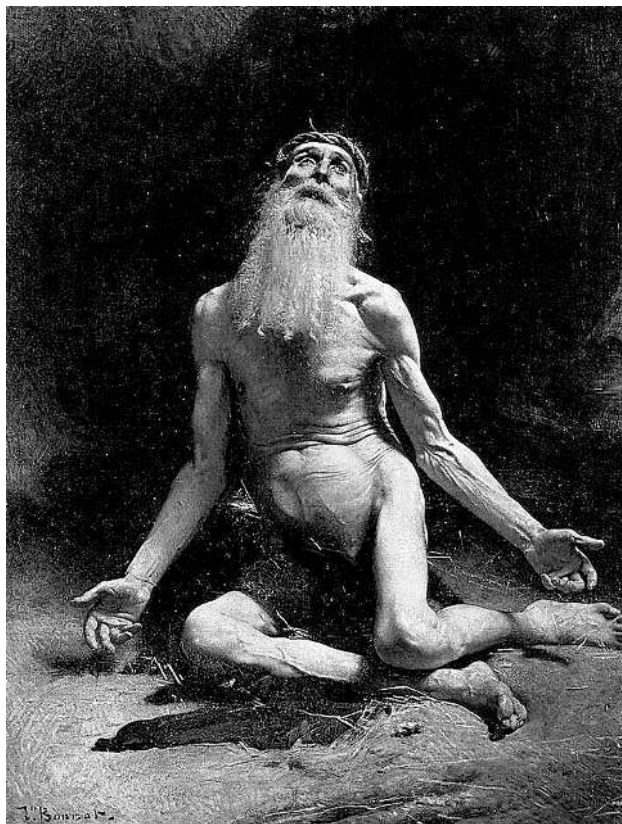
Když se pořádně podíváme kolem sebe, každý nějakou bolest nese. Ale zkusme se podívat ještě jednou nebo z jiného úhlu a možná, že právě s bolestí se ukážou i její průvodci. Nemusí to být jen ty těžké věci, za bolestí přichází taky naděje. Už jen tak prostá naděje, že bolest jednou přejde, že každá bolest má konec. Další z průvodců je opravdovost, taková dobrá prověrka našich životů, protože před velikou bolestí jen tak něco neobstojí, před velikou bolestí obstojí jen věci a hodnoty pevné a ryzí. Jen si klidně zkusme odpovědět, co tváří v tvář bolesti obstojí, co mi bude dávat ještě smysl? Bolest je ale nebezpečná, stejně jako krize nabízí novou cestu, příležitost k něčemu novému, jenže my netušíme, zda to zvládneme nebo jak dlouho to vlastně vydržíme. Bolest je taková krutá učitelka trpělivosti a našich hranic.

Naděje v bolesti

Já bych ale ráda přece jen zdůraznila, že právě v bolesti můžeme najít naději. Svým pacientům, za kterými přicházím jako nemocniční kaplanka, se ji snažím ukázat, pozvat do ní a nechat se jí překvapit a ošetřit. Jenže co nabízím? Co je naděje? Možná je dobré si říct na rovinu, že jako lidé se upínáme ke zcela konkrétním nadějím, a ty se nám můžou, ale nemusí splnit. Pak je ale naděje, kterou nám jen tak někdo nevezme. Naděje, která není o nic víc ani míň nadějnější, ať už se nám naše přání plní, nebo ne. Naděje, která se nevztahuje na naše konkrétní touhy. Věřím tomu, že taková naděje je očekávání dobré budoucnosti, očekávání toho, že láska je silnější než smrt, že naše životy a konání mají svůj smysl, dokonce i v bolesti. Věřím tomu, že záruka takové naděje leží mimo nás, že nás přesahuje, že touto zárukou je Bůh.

Je pravda, že naději musíme neustále hledat pro konkrétní chvíle a místa, kde právě jsme, pro konkrétní bolest, kterou právě potkáme. Naděje totiž není žádné levné zboží, vnímám ji jako dar i úkol zároveň. Možná právě v téhle

době, víc než kdy jindy se máme stávat experty nejen na bolest, ale experty naděje. Velmi se mi líbí obraz církve jako polní nemocnice, který popisuje papež František. Jen si to představte,

Léon Bonnat: Job (1880)

evangelíci jako sestry a bratři, jako lékaři, sanitáři v oboru naděje. Jako ti, kteří se nebojí vyjít do pole světa, který je plný strachu, bolesti, nejistoty, zklamání a planých nadějí v kdekoho a kdeco. Jde o neustálé nacházení hojivé důvěry v to, že má cenu usilovat o naději, i když nerozumíme tomu, co se právě děje. Přeji nám, abychom na každou bolest nacházeli hojivou sílu naděje a na každou nejistotu a nesmyslnost jistotu Boží lásky.

Ludmila Míchalová Mikšíková,

mezititulky redakční

foto: wikipedia.cz

O zdraví a nemoci

Jen máloco může být tak uzdravujícího jako dotek blízkého člověka

Nemoc nás nakonec skoro vždycky přepadne nečekaně a náš dosavadní život zproblematizuje, poukáže na naši křehkost a omezenost. Přinese bolesti, ztrátu energie, okoušení závislosti na pomoci druhých, omezené nakládání s časem a v neposlední řadě také izolaci.

Zdraví

Sigmundu Freudovi je připisována věta: „Neexistuje zdravý člověk, pouze špatně vyšetřený.“ Otázka skutečně je, čemu vlastně říkáme zdraví. Jsme zdraví tehdy, když nás nic nebolí? Nebo když nám nic nechybí? Není vždy zdraví nemocemi trochu prostoupeno?

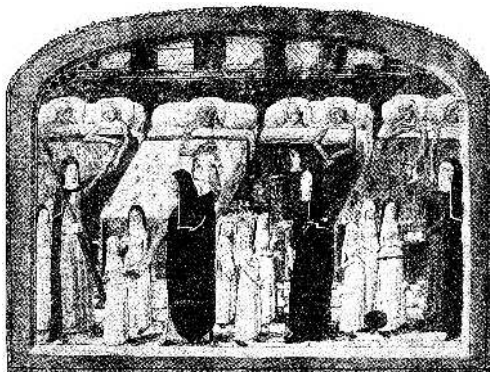
Karl Barth napsal, že za zdravého lze považovat toho, kdo má „sílu k bytí člověkem“. Tedy zdravý je ten, kdo je sám či s druhými schopen život rozvíjet a tvořit.

Přes velkou proměnu moderní medicíny i silné vlivy východních filosofí není stále ještě dostatečná pozornost vždy věnována tomu, že projevy těla jsou spjaty i s tím, co se děje v naší duši; s tím, co nás trápí, trápilo; s tlaky, které jsou na nás vyvíjeny; se ztrátami různých opor, životní orientace.

Mám pocit, že o lékařskou protekci často neusilujeme proto, aby se nám dostalo lepšího zacházení, ale proto, že toužíme po odborníkovi, který si s námi bude také povídat, vysvětlovat nám příčiny, možnosti, bude se k nám chovat „lidsky“, pro kterého nebudeme rodným číslem, který neodbude zkoumání souvislostí – toho, v jakých podmínkách žijeme, co se nám děje nejen v těle, ale i v „mysli“, v „srdci“, kdo přihlédně vědomě k tomu, že dnes je řada nemocí spojena se stresem atd. (civilizační choroby).

Hnisají mé rány

V 38. žalmu se o nemoci mluví takto: „Nekárej mě, Hospodine... neboť na mě dopadly tvé šípy, těžce na mě dopadla tvá ruka. Pro tvůj hrozný hněv už není na mém těle zdravé místo, pro můj hřích pokoje nemá jediná kost ve mně... Páchnou, hnisají mé rány pro mou pošetilost... Mé ledví je v jednom ohni, nezbylo nic zdravého v mém těle... Selhává mi srdce, opouští mě síla a mým očím hasne světlo.“ Nemoc je ve Starém zákoně často vnímána jako předzvěst smrti. A ačkoliv na řadě míst probleskuje pochopení nemoci jako trestu, objevují se tu tím pádem logické otázky, proč jsou šťastní a zdraví bezbožníci.

sestry pečující o nemocné (manuskript z 16. stol.)

Ježíš povzbuzuje spíše k zápasu s nemocí než k jejímu přijetí. Dosti jednoznačně popírá přímočarou souvislost mezi nemocí, postižením a hříchem, resp. trestem za něj. Jeho uzdravování má být pak předzvěst Božího království, ve kterém není nikdo odstrčen, ve kterém není bolest.

Ovšem již v první církvi se souvislost mezi hříchem a onemocněním „vrací“. Návštěvy nemocných zahrnují modlitby, potěšování, ale také

výzvy: „Je někdo z vás nemocen? Ať zavolá starší církve, ti ať se nad ním modlí a potřítají ho olejem ve jménu Páně. Modlitba víry zachrání nemocného, Pán jej pozdvihne, a dopustil-li se hříchů, bude mu odpuštěno. Vyznávejte hříchů jeden druhému a modlete se jeden za druhého, abyste byli uzdraveni.“ (Jk 5) Apoštol Pavel je možná trochu masochisticky schopen vidět svou bolest a slabost jako způsob, kterým se v jeho životě projevuje Boží blízkost. (2 K 12,9)

Proč

Je to produkt jisté biblické tradice nebo jakási naše přirozenost, že nás často tak rychle napadne, zda naše onemocnění není trest za nějakou vinu? Není to způsob, kterým se projevuje naše potřeba vědět „proč“? Případná varianta této otázky může znít i takto: „Jsem nevinen. Kdo mi to tedy způsobil?“

Při vší nebezpečnosti a i teologické problematickosti vnímání nemoci jako trestu může toto přece jen pomoci také ke korekci pohledu na mě samotného. Pohledu, ve kterém se přestávám vnímat jen jako oběť. V žádném případě však tento směr uvažování nemůže být nemocnému vnucován někým druhým.

Ježíš také nikde nepřesvědčuje nemocného o tom, že jeho choroba má nějaký smysl. Smysl není v nemoci, ale v jejím překonání, v novém okoušení dobré Boží blízkosti (J 9,3). To ovšem nemusí mít vždy podobu uzdravení, ale třeba otevření směrem do budoucnosti, která tu je nezávisle na nemoci. Takový postoj může vést ke vzdorování nemoci, ale i k jejímu netrpnému přijetí.

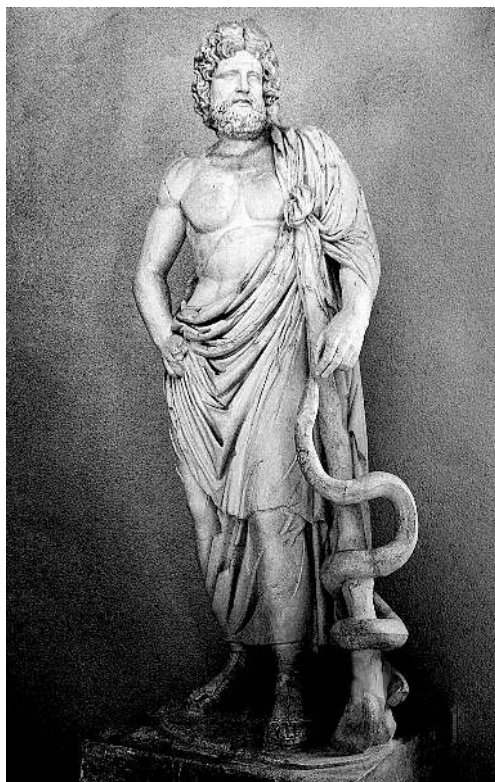
Na otázku „jak to může Bůh dopustit“ z mého pohledu neexistuje uspokojivá odpověď. Lze jenom v mlčení, ve váhavých tichých slovech pomalu odkrývat, že Bůh sice zřejmě leccos připouští, ale zároveň i mnoho dává, bojuje na naší straně, přihrává síly i naději, že bolest jednou nebude. Lze naříkat před ním, jemu – v důvěře, že slyší. A pro některé je dokonce i pomocí v nemoci vědomí, že sám Ježíš ví, jak bolí rány, izolace, nepochopení, zrada,

umírání. A že s tím vším sedí na židli vedle naší nemocniční postele.

Xenodochium

Antičtí lékaři-filosofové přičítali vznik nemocí působení duchů, nerovnováze v tělesných šťávách, vnímali je jako opotřebení stroje, ale i jako trest.

Ve 4. století byly zřízeny první nemocnice (*xenodochia*), které byly ovšem zároveň útulky pro staré, sociálně i jinak ohrožené. Zpravidla to byla součást klášterních komplexů. Jejich obyvatelé, pacienti, byli nejprve vyzpovíváni a teprve po léčení duše následovala péče o tělo. Zdejší lůžka byla nasměrována k oltáři s přítomným Kristem.

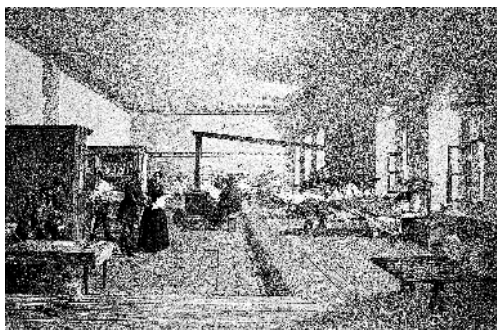
socha léčitele Asklépia s holí ovinutou hadem,
symbolem lékařství

Martin Luther radil, aby nemocným byly dodávány podněty k radosti. A aby duchovní „bojovali“ s jejich pochybnostmi o Boží dob- ►

rotě a jeho zaslíbeních, kterým nemoci i stáří člověka vystavují.

Pietisté vybízeli k trpělivosti. A evangelické diakonky měly ve své profesi kombinovat péči o tělo s péčí o duši.

Až do 20. století byla součástí péče o nemocné návštěva duchovního, spojená s modlitbou, pomazáním, požehnáním či večeří Páně.

Pohled do nemocničního pokoje v 19. stol.

Medicína

Současná medicína se vyznačuje nespornými úspěchy. Včasná diagnostika, kvalitní přístroje, prodloužení života, rychlost a pestrost výzkumu. Ale jsou tu také zvyšující se ekonomické tlaky, spojené s volbami mezi různými formami léčby, a také nové nemoci, epidemie.

Může však být zdrojem naší naděje pokrok v medicíně? Může nás trvale uklidnit, že brzy bude na všechny nemoci lék? Spousta léků má navíc nezanedbatelné vedlejší účinky. Při leckteré léčbě je život prodloužen, ale mnohdy s velkými otázkami nad jeho podobou.

Křesťanská služba

Primárním úkolem křesťanské služby, která ještě v některých našich sborech dožívá, nebyla příprava sborových obědů a kávy po bohoslužbách, ale návštěvy nemocných. Nešlo jen o vyřešení omezených možností placených duchovních, ale také o snahu postupovat podle principu subsidiarity. Totiž poskytovat si vzájemnou „pomoc“ a oporu mezi věřícími, a až při vyčerpání vlastních zdrojů se obrátit na „profesionála“.

Tato služba však dnes naráží na větší anonymitu sborů, na strach z neznámého, obavy z komunikačních nedostatků. Respektive na to, že se lekáme této velmi osobní výzvy – co já mohu nabídnout? Léká nás nemoc sama, riziko, že budeme muset uvažovat nad tím, jak by nám samotným bylo v podobné situaci apod.

Být s nemocným

Nabídka naší blízkosti nemocnému může mít celou řadu podob – od praktické pomoci k hlubokému rozhovoru, jehož přirozenou součástí je také společné mlčení.

Projevený zájem ideálně dává nemocnému člověku zakusit, že je stále žádán, milován, že náš vztah k němu se nezměnil. Zdravotnický systém lidi někdy rozřadí podle čísel diagnóz, druhý člověk nám naopak může dát v rozhovoru okusit naši trvalou jedinečnost.

Zatímco blízcí jsou většinou svým nemocným velmi zasaženi, je k naslouchajícímu rozhovoru potřebný právě někdo, kdo není „tak bezprostředně namočen“.

V rozhovoru si nemocný může snáze uvědomit, co se v jeho životě změnilo a co nikoli; jak nemoc i sebe vnímá nebo může vnímat. Mluvit o nemoci zpravidla pomáhá, kdežto probírat ji jen sám v sobě jí umožňuje růst do rozměrů větších, než jaké jí přísluší. Rozhovor pomáhá pojmenovat, jaké všemožné strašáky nemoc pro nás představuje, dává jim tvar, a tím omezuje jejich moc – mluvíme-li o tom, co konkrétně nemoc může způsobit.

Nemoc provázejí naše různé reakce: od strachu přes stud, vztek, popírání, rezignaci, hledání zdůvodnění. V rozhovoru jimi lze procházet snáze.

Případný smysl nemoci je vždy individuální konstrukt a každý si jej musí najít sám. Partnera v rozhovoru nepotřebuji jako poradce, ale jako „porodníka“, který mi v mém hledání pomáhá.

Naopak odbýt druhého frází „to bude dobrý“ je často výrazem vlastního strachu („musel bych přemýšlet, co já“), neochoty s druhým mluvit, naslouchat, připustit nemoc i k sobě.

Podobně působí i formulace, kterými pozornost převedeme k sobě: „to mně se stalo“ ad. V rozhovoru s nemocným si také musíme pečlivě uvědomovat vlastní pocity, myšlenky, a odlišovat je od těch, se kterými přichází nemocný. Často hrozí, že vneseme to své, když tu ve skutečnosti máme být pro druhého.

Ano, mluvit s nemocným vzbuzuje oprávněné obavy; mohou zaznít otázky, na které se odpovídá těžko nebo na ně odpovědi prostě nejsou. V rozhovoru můžeme být vystaveni tlaku na vysvětlení a většinou si nevystačíme ani s argumenty ze statistiky, genetiky nebo životoprávy. (Ovšem, co vysvětlení může přinést?)

Rozhovor s nemocným rozhodně není prostor k misií či k vylepšování jeho víry, ale třeba k tomu, abychom spolu mluvili o našich životních zdrojích.

Ježíš se vyznačoval tím, že svými doteky radikálně probourával izolaci nemocných. Jen máloco může být tak uzdravujícího jako dotek

blízkého člověka – pohazení. Zároveň je ovšem dotek také vstupem do intimní zóny druhého, proto by mu měla předcházet velmi vědomá reflexe. A konečně se za mě partner v rozhovoru může pomodlit!

Naděje trvalá

Bůh dal život, slíbil svou věrnost, blízkost, to, že není nic, co by nás od něj odloučilo, ale neslíbil nám zdraví. V Bibli lze nalézt pasáže, podle kterých Bůh uzdravuje, ale také drtí. S životem nám dal i svobodu a odpovědnost, ve které si volím také to, jak budu k svému tělu přistupovat. Bolest někdy zvyšuje naše senzory pro vnímání času bez ní. A každé, i drobné uzdravení lze chápat jako závdavek Božího království.

Důvěra v Boha může pomoci postavit se nemoci na odpor i její atak „ustát“. Jejím obsahem pak není (jen) naděje krátkodobá (na uzdravení z této nemoci), ale trvalá...

Ondřej Macek, foto: wikipedia.cz

UZDRAVOVÁNÍ PODLE MARKA

Uzdravení mimochodem

Milosrdenství je důležitější než uzdravení

Když přišli do Kafarnaum, hned v sobotu šel do synagógy a učil. I žasli nad jeho učením, neboť je učil jako ten, kdo má moc, a ne jako zákoníci. V jejích synagóze byl právě člověk, posedlý nečistým duchem. Ten vykřikl: „Co je ti do nás, Ježíši Nazaretský? Přišel jsi nás zahubit? Víš, kdo jsi. Jsi Svatý Boží.“ Ale Ježíš mu pohrozil: „Umlkni a vyjdi z něho!“ Nečistý duch jím zalomcoval a s velkým křikem z něho vyšel. Všichni užasli a jeden druhého se ptali: „Co to je? Nové učení plné moci – i nečistým duchům přikáže, a poslechnou ho.“ A pověst o něm se rychle roznesla všude po celé galilejské krajině. Když vyšel ze synagógy, vstoupil s Jakubem a Janem do domu Šimonova a Ondřejova. Šimonova tchyně

ležela v horečce. Hned mu o ní pověděli. Přistoupil, vzal ji za ruku a pozvedl ji. Horečka ji opustila a ona je obsluhovala. Když nastal večer a slunce zapadalo, přinášeli k němu všechny nemocné a posedlé. Celé město se shromáždilo u dveří. I uzdravil mnoho nemocných rozličnými neduhy a mnoho zlých duchů vyhnal. A nedovoľoval zlým duchům mluvit, protože věděli, kdo je. Časně ráno, ještě za tmy, vstal a vyšel z domu; odešel na pusté místo a tam se modlil. Šimon a jeho druhové se pustili za ním. Když ho našli, řekli mu: „Všichni tě hledají.“ Řekne jim: „Pojďte jinam do okolních městeček, abych i tam kázal, neboť proto jsem vyšel.““ (Mk 1,21–38 ČEP)

Symptom Božího království

Tenhle úryvek ze začátku Markova evangelia nám o Ježíšově uzdravování hodně prozradí.

- Ježíš (skutečně nějak) uzdravoval. To nezpochybňovali ani jeho protivníci. Přesněji řečeno: Pokoušeli se zpochybnit, odkud to má a co je za tím (Mk 3,22), ale samotné uzdravování a Ježíšovu schopnost léčit nezpochybňovali.

- Současně je ovšem nápadné, že Ježíš sám to uzdravování nijak nevyhledává. Někdy to vypadá téměř jako sebeobrana – tak jako na začátku našeho úryvku (srv. i Mk 5,6–7). Jindy, častěji, je to spíš projev milosrdenství vůči někomu, s kým se setkává, případně kdo se na Ježíše s důvěrou obrátí. A někdy před zástupy, které vyžadují uzdravování, vysloveně utíká. Tím náš úryvek charakteristicky končí. A opakovane se (marně) pokouší uzdravené přesvědčit, aby o tom nikde nemluvili (Mk 1,44; 5,43; 8,26 aj.).

- Často se také stýká s lidmi, kterým by se slušný člověk raději vyhnul (prostitutky, tehdejší mafiáni apod.), a kupodivu i to chápe jako uzdravování (srv. Mk 2,17)

John Bridges: Ježíš uzdravuje tchyni Šimona Petra (1839)

Ježíš zvěstuje Boží království (odpuštění, změnu životní orientace, smysl života, naděje...). Různá příležitostná uzdravení jsou takovým „vedlejším produktem“, „symptodem“ toho Božího království, o kterém mluví (srv. Mt 11,5–6) Okamžitou, ale také dočasnou

pomocí v nouzi. Ale Boží království je pro něho mnohem víc než zdraví (to se v českém prostředí těžko říká). Jenomže zástupy, které se za ním stahují často i z velké dálky, přicházejí hlavně za senzací, za zázračným uzdravováním, a často ho ani nepustí ke slovu. Proto jsou tyto zástupy kolem Ježíše takové poněkud dvojnásobné – na jednu stranu nemá Ježíš díky uzdravování, které se rozkřiklo, nouzi o posluchače, na druhou stranu to nejsou právě posluchači, kteří by byli ochotni poslouchat...

Hojivá síla důvěry

Je zřejmé, že velkou roli při Ježíšově uzdravování hraje důvěra. Ježíš se často hned na začátku ptá: A věříš mi, že s tím můžeme něco udělat? Ale důvěra pacientů hraje velkou roli i u dnešních lékařů a vůbec všech pomáhajících profesí. Zajímavé je, že v Nazaretě, kde se Ježíš s touto důvěrou nesetká, toho mnoho nenadělá (Mk 6,5). Na druhou stranu, jakkoli je toto prostředí důvěry důležité, neplatí tak přímočaře, abychom mohli říct: Věříš – uzdravíš se, nevěříš – neuzdravíš. V některých případech to ani není přímo důvěra toho, kdo má být uzdraven (Mk 5,36; Mt 8,10; 15,28).

Příběh, ve kterém Ježíš uzdraví ochrnutého (Mk 2,1–12), je zajímavý tím, že uzdravení se v něm odehraje až na konci, takřka mimochodem, jen tak „aby se neřeklo“ (srv. Mk 2,10). K Ježíši v tomto příběhu přinesou přes všechny obtíže ochrnutého, ale pro Ježíše to není především ochrnutý, nýbrž především člověk. Kterého odmítá redukovat na jeho nemoc či postižení a začne s ním mluvit o něčem jiném, podstatnějším pro život. Tentokrát o odpuštění.

A charakteristické jsou svým způsobem příběhy, kde Ježíš uzdravuje v sobotu (např. Mk 3,1–6). Pro teology (zákoníky), s nimiž je Ježíš v rozhovoru, je uzdravování práce, a proto by Ježíš neměl uzdravovat v den odpočínutí. Pro Ježíše je důležitější, že uzdravování je milosrdenství, a právě to je pro něho náplň soboty.

Jiří Mrázek mezititulky redakční, foto: wikipedia.cz

OTÁZKA NA TĚLO

OTÁZKA NA TĚLO

Jak vaše víra souvisí s vaším tělem?

K víře tělo nutně potřebuju. A víru k tělu. Aby zpívalo, tančilo, plakalo, smálo se. Aby mě doneslo na bohoslužby, schoulilo se Pánu Bohu do náruče. Potřebuju, aby udělalo krok ke smíření, vzalo někoho za ruku, dalo pusu. Potřebuju, aby občas promluvilo k lidem i Pánu Bohu a řeč aby uměla být vděčná a laskavá, ale když by to bylo potřeba, pak taky ostrá. Potřebuju, aby mi pomáhalo všemi smysly vnímat svět jako Boží. Potřebuju ráno za pravidelnou stolici umět říct „díky“ a na konci dne „odpusť“.

Iva Květonová, farářka pro mládež brněnského seniorátu

Třeba se zuby si mohl dát Stvořitel víc práce. Mohl je udělat jako u žraloka nebo dinosaura, věděl, že sacharidů bude časem víc. Ale asi bych vypadal blbě... Tak nic. Nejsem stoupenec konkrétních návodů, co s tělem, myslím, že víc než víra nás v pohledu na tělo stejně ovlivňuje kultura. Ptejte se sociologa. Víra mě učí brát představy o tělu s rezervou. Jako u všeho – až tělo trochu pochopím, bude na odpis. Kvůli tomu přece ještě nemusím blbnout s reinkarnací, ne?

Michal Kitta, předseda 35. synodu ČCE

Věřím, že tělo je nástroj, který můžeme používat k oslavě Hospodina. A to různými způsoby. Tím, že přimějeme svá ústa ke zpěvu, své ruce k práci nebo třeba nohy ke kopání do míče. Už skoro deset let jsem aktivní v křesťanské organizaci *Ambassadors in football*, která se snaží zvěstovat dobrou zprávu o Boží naději skrze sport. Pracujeme s dětmi, kladený důraz na fair-play a výkon pro nás nejsou to nejdůležitější. To vše s vírou, která má v mezidenominačním pro-

středí různé podoby. Jedno má ale společné – věříme tělem i duší. Doslova.

Kryštof Sojka, referent oddělení mládeže ČCE

I když nejsem se svým tělem stoprocentně spokojena, je fajn si občas říct „prostě tě tak stvořil, máš taková být, tak se s tím zbytečně netrap“. Taky si díky víře víc svého těla vážím, uvědomuju si, že to není jen schránka. A zároveň byl pro mě důležitý moment uvědomit si, že je to MOJE tělo, patří mně, a proto si já musím určit hranice, jak s ním nakládat. Protože šrámy na těle znamenají i šrámy na duši. A naopak.

Hana Strašáková, mluvčí neziskové organizace

Tělo pro mě není jen schránka, ve které přebývá duše. Věřím ve vzkříšení těla a věčný život ve skutečném Kristově království – ne v astrálním prostoru, vyhrazeném nesmrtelné duši, zatímco tělo se obrátí v prach. Tím prachem jsem já sám jako takový, stejně jako okolní svět, který skrze své tělo vnímám. To je pro mě připomínka zodpovědnosti za stvoření, jehož jsem součástí, a také pokory vůči tomu, který má moc z prachu stvořit život.

Alexandr Koukol, student

ARo, foto: Vojtěch Hlávka (*Člověk a víra*)

NÁSTĚNKA

SYNODNÍ RADA

Ze zasedání synodní rady 4. a 18. 10. vybíráme:

Lidé

- SR potvrdila volbu Anny Pokorné za farářku sboru v Roztokách u Prahy.
- SR udělila Blaženě Kohoutové osvědčení o způsobilosti k ordinované službě farářky ČCE.
- SR udělila Elišce Geislerové dispenz od setrvání na místě farářky ve sboru ve Frýdku-Místku do konce doby jejího povolání.
- SR vzala na vědomí rezignaci členek poradních odborů: Olgy Navrátilové na členství v poradním odboru organizačním a právním, Marty Sedláčkové na členství v poradním odboru pro práci s dětmi a Alexandry Jacobea na členství v celocírkevním odboru mládeže. SR si velmi váží jejich dosavadní práce a děkuje za ni.
- SR jmenovala Pavlínou Kroužkovou členkou poradního odboru pro práci s dětmi.
- SR souhlasila s navýšením farářských úvazků: Daniela Ženatého ve sboru v Novém Městě na Moravě a Ivy Květonové ve sboru Brno I.
- SR pověřila Tomáše Matějovského k dobrovolné duchovenské službě ve věznici v Teplicích a prodloužila vyslání Drahomíra Frühbauera do kaplanské služby v Armádě ČR.
- SR souhlasila s ukončením zaměstnaneckého poměru Šárky Grauové dohodou.
- SR uložila Miroslavu Eštokovi absolvovat praxi pastoračního pracovníka

v délce tří měsíců v některém ze sborů Východomoravského seniorátu ČCE. Zároveň mu uložila účast na administrativním semináři pro vikáře a jáhenské praktikanty v prostorách ústřední církevní kanceláře ČCE (ÚCK) v listopadu 2022.

- SR jmenovala členy rady školské právnické osoby Školy příběhem (Filipka) Ing. Ivana Cimra, Bc. Michala Doležela a Ing. Helenu Najbrtovou.
- SR jmenovala Zvonimíra Šorma kontaktní osobou pro komunikaci s koordinátorkami kaplanů v Diakonii ČCE.

Aktivita

- SR podpořila účast kazatelů, výpomocných kazatelů, kaplanů a pastoračních pracovníků na farářském kurzu ve dnech 23.–27. 1. 2023 a udělila příspěvek ve výši 50 000 Kč Spolku evangelických kazatelů na pořádání tohoto kurzu.
- SR vzala na vědomí výstup z jednání poradního odboru teologického ohledně etické i praktické směrnice pro kombinování neúplných kazatelských úvazků ve farních sborech s duchovenskou službou v jiných institucích nebo s necírkevním zaměstnáním. Tématem se bude dále zabývat v rámci naplňování strategického plánu ČCE.
- SR souhlasila se záměrem vypsát grantové řízení na podporu vydávání knih a publikací. Cílem je podpora zejména těch publikací, které mají misijní charakter nebo podporují vzdělávání ve víře pro všechny generace. Podpora směřuje primárně na vydávání publi-

kací, které by bez dotace nemohly vyjít či by pro svůj náklad nebo zpracování byly cenově nedostupné. Žádat mohou sbory ČCE, školy Evangelické akademie a střediska Diakonie ČCE. Možná výše podpory pro jeden projekt bude 10–50 000 Kč.

- SR vzala na vědomí zprávy Jáchyma Tenglera a Štěpána Turka z účasti na mezinárodním campu Evangelické luterské církve v Americe a Vlasty Erdingerové z jazykového kurzu ve Wittenbergu.
- SR vzala na vědomí zprávu Adama Csukáse z konference *Sprouting Seeds: Forming, Reforming & Transforming the Mixed Economy Church*, která se konala od 5. do 7. října 2022 v Budapešti. SR zprávu postoupila poradním odborům evangelizačnímu a misijnímu, ekumenickému a komisi pro reformu správy církve.
- SR vzala na vědomí zprávu Marty Židkové z konference o posile pro ordinované ženy, která se konala od 6. do 7. října 2022 ve Vídni.
- SR vzala na vědomí zápis z červnové porady řídicího výboru Ekumenické rady církví (ERC). Účastníci vyslechli zprávu generálního tajemníka, ERC se připojila k prohlášení synodu ČCE ohledně ruské pravoslavné církve a podporuje i německou iniciativu o přizvání ukrajinských představitelů pravoslavných církví na Světovou radu církví.
- SR vzala na vědomí koncepci poradního odboru evangelizačního a misijního (POEM) pro jeho činnost v období 2022–2027 a pověřila ÚCK, aby ve spolupráci s předsedou POEM připravila rozpočtové krytí práce koordinátora pro misii a evangelizaci na úvazek 0,25 v celém roce 2023, studijní cesty do Holandska v únoru 2023 a pilotního

tematického projektu ve třech seniorátech ČCE.

- SR souhlasila s konáním školení na téma sexuálního zneužívání a jeho prevence v církvi v termínu 24.–25. 2. 2023 v Praze a dále souhlasila s tím, že k účasti budou pozváni dva zástupci z každé pastýřské rady a zástupce z každého seniorátního výboru.
- SR v návaznosti na nedávné setkání se zástupci Evangelické teologické fakulty UK (ETF UK) vzala na vědomí dokument „Profil absolventa ETF UK“ a pověřila Pavla Pokorného a Romana Mazura dalším jednáním se zástupci ETF UK Tabitou Landovou a Petrem Gallusem o profilu absolventa, zejména z hlediska uplatnění v církvi. SR dále pověřila ekumenické oddělení ÚCK, aby jednalo o možnostech praxe českých studentů v zahraničních církvích a propagovalo možnost studia teologie v angličtině v Praze pro zahraniční studenty, zejména z Koreje. Informační letáky o studiu v angličtině dodá ETF UK.
- SR se podrobně zabývala zprávami z jednání seniorátních výborů a vzala je na vědomí.

Hospodářské věci

- SR schválila příspěvek ze solidárních prostředků Personálního fondu pro sbor v Benešově ve výši 181 611 Kč (tj. 80 % předpisu sboru pro rok 2022).
- SR se seznámila s projektovým záměrem sboru v Olomouci na rekonstrukci střechy a fasády kostela a v souladu s čl. 22 odst. 2 ŘHC vyslovila souhlas s přijetím závazku sboru nad 2 mil. Kč.
- SR vzala na vědomí výstupy z jednání zástupců ÚCK, pražské diecéze Církve československé husitské (CČSH), evangelických sborů v Teplicích a Ústí n/L. a náboženských obcí ►

CČSH v Duchcově a Ústí n/L, které se týkalo nakládání s nemovitostmi ve společném vlastnictví sborů ČCE a náboženských obcí CČSH.

- SR vzala na vědomí dosavadní vývoj jednání ve věci společného dodavatele energií pro povšechný sbor a zapojené farní sbory ČCE. Uložila ÚCK, aby o výsledku a aktuálních možnostech informovala sbory i Diakonii.
- SR vyslovila souhlas s uzavřením smlouvy o zápůjčce s Církevní MŠ a ZŠ Sudice ve výši 200 000 Kč na úhradu zářijových mezd zaměstnanců, než škola obdrží provozní prostředky z MŠMT.

KAZATELSKÁ MÍSTA

FS v Letohradě hledá faráře

FS ČCE v Letohradě hledá kazatele na plný úvazek. Byt 4+kk k dispozici. Znalost AJ a zkušenost z práce se všemi generacemi vítána. Kontakt: letohrad@evangnet.cz.

FS v Bošíně hledá kazatele

Evangelický sbor v Bošíně v okrese Nymburk, přibližně 45 minut od Prahy, hledá kazatele na poloviční úvazek. V okolí jsou další menší sbory, kde by byla možnost doplnění na případný plný úvazek. Jsme menší společenství, které prochází krásnou obnovou. Naším prioritním zájmem je duchovní život, ale snažíme se i o fungování v širším kontextu, otevíráme se široké veřejnosti a komunitnímu životu. Rádi bychom pokračovali v dosavadních aktivitách, jako jsou výstavy, přednášky se zajímavými osobnostmi, divadelní představení, koncerty, cvičení apod. Přejeme si, aby náš kostel sloužil i dalším spolkům a sdružením v našem okolí.

Pokud vás naše řádky zaujaly, více najdete na www.bosinkostel.cz. Budu vděčný za telefonický rozhovor na čísle 737 243 786. Pokud nejste kazatel, ale přišlo by vám zajímavé se podílet na tomto našem snažení, kontaktujte mě, protože můžeme najít také možnost spolupráce v kombinaci s bydlením na faře. Faru máme kompletně uvnitř zrekonstruovanou, kostel je v dobrém stavu a každý rok se daří realizovat další zásadní opravy. Těším se na propojení a moc zdravím, Vlastimil Plch ml., kurátor sboru

FS ČCE v Brně-Husovicích hledá od listopadu 2024 nového faráře

FS ČCE v Brně-Husovicích hledá od listopadu 2024 nového faráře na plný úvazek. Ve sboru jsou zastoupeny všechny generace a chceme mít sbor, který je otevřen navenek. Úzce spolupracujeme se školou Filipka (Škola příběhem – církevní základní škola) a brněnským střediskem Diakonie ČCE.

Ve sborovém domě můžeme nabídnout zrekonstruovaný farářský byt 4 + 1, další byt 1 + 1 a v případě zájmu i část sborové zahrady.

Chcete-li se o husovickém sboru (i nezávazně) dovědět více, ozvěte se našemu kurátorovi Jaromíru Klimkovi na telefon +420 777 023 578 nebo e-mail klimmek@umime.cz, rád vám zašle rozvojový plán sboru. Střípky ze sborového života najdete i na našem webu ccehusovice.cz.

FS ČCE v Praze 4 – Jižní Město hledá faráře

FS ČCE v Praze 4 – Jižní Město hledá faráře s možností nástupu od září 2022 nebo dle dohody později.

V souladu s pravidly povolání kazatelů uvítáme faráře, který bude pečovat o život našeho sboru v oblastech uve-

dených v Povolávací listině. Z mnoha činností bychom rádi zdůraznili oživení práce s dětmi a mládeží, sborovou diakonií a široce pojaté vztahy v lokalitě. Náš sbor je malý a v současné době nemáme zastoupeny všechny věkové skupiny. Přesto věříme, že jsme schopni nabídnout živé společenství a budoucímu faráři ochotné spolupracovníky. Náš sborový dům poskytuje vhodné podmínky jak pro sborový život, tak pro další aktivity. V neposlední řadě také pro bydlení farářské rodiny.

Kurátorka a staršovstvo sboru by uvítali, kdyby zájemci mohli na adresu kurátorky sboru zaslat krátký dopis, v němž uvedou, v čem spatřují své obdarování, zkušenosti, a oblasti, kterými by rádi obohatili život našeho sboru. Velmi se těšíme.

kurátorka: Hana Štěpánková,
hana.stepankova@evangnet.cz

FS v Ostravě hledá faráře

FS ČCE v Ostravě hledá faráře na uvolněné místo kazatele sboru se schopností a ochotou k týmové práci. Bližší informace u kurátora sboru (tel. 608 004 356).

Více informací na: ostrava.evangelnet.cz/hledame-farare/

FS Chotiněves hledá kazatele

Hledáme kazatele sboru.

Nabízíme:

- poloviční, případně plný úvazek (v souseedství neobsazené sbory),
 - byt 3 + 1 ve sborovém domě v historickém městě Ústěk,
 - sbor otevřený novým výzvám.
- Své odpovědi adresujte na kurátorku sboru: e-mail: halova.aja@seznam.cz

nebo písemně na adresu FS ČCE Chotiněves, Horní Řepčice 57, PSČ 411 45 Ústěk.

PRACOVNÍ PŘÍLEŽITOSTI

FS Praha-Nusle hledá kostelníka

Do popisu práce patří obvyklé kostelnické činnosti (topení, odemykání/zamykání, péče o květiny, příprava prostor, pravidelná údržba atd.), vyjma pravidelného úklidu. Ten pro sbor zajišťují klienti Diakonie. Ke sboru patří také nevelké kolumbárium, péče o něj i urny jsou součástí kostelnické práce. Rozsah prací je cca 1 hodina týdně. Mzda za ní je 2 000 Kč/měsíc. Pro zájemce je možné užívat byt ve sborové budově. Jedná se o byt 2 + 1 o rozloze 50 m čtverečních v prvním patře. K dispozici je také parkovací místo. Energie si převádí nájemník na sebe, nájemné činí 14 500 Kč za měsíc. Nástup je možný od podzimu 2022.

V případě zájmu kontaktujte pro bližší informace místokurátorku Vandu Řezníčkovou (reznickova.vanda@seznam.cz; 603 770 391).

DENNÍ ČTENÍ 2023

Denní čtení pro nadcházející rok můžete zakoupit v našem e-shopu (eshop.e-cirkev.cz) anebo u Moniky Voženilkové (vozenilkova@e-cirkev.cz), cena za kus: 90 Kč.

Diakonie ČCE – Středisko pro zrakově postižené připravuje a nabízí také ve zvětšeném písmu (2 sešity velikosti A4, cena 200 Kč). Pro více informací volejte na tel. 222 316 306 či 732 324 956 anebo pište na szp@scps.diakonie.cz.

MLÁDEŽ

ZDRAVÍM VÁS
APOŠTOLSKÝM
POZDRAVEM

ostravské pozdravy

(Fotokoutek ČB na sjezdu mládeže v Ostravě, 24. 9. 2022)

foto: ARO

Idol zdravého životního stylu

Boží ani lidské přijetí nemůže být spojováno s výkonem

Zdravý životní styl je běžně považován za nezbytnou součást harmonicky uspořádaného života. Od internetových reklam po vzdělávací programy jsme obklopeni radami, jak správně upravit svůj jídelníček či jak se co nejeфекtivněji hýbat. Na kost vyhublé modelky jsou na obálkách časopisů postupně nahrazovány vysportovanými atletickými těly. I v křesťanských církvích se už zdá být překonán nepřijemný historický odkaz jednostranného důrazu na omezování a umrtvování těla. Naopak je vyzdvihována dobrota stvoření a péče o tělo jako chrám Ducha. Za to můžeme být jistě vděční. Opomenutí péče o vlastní zdraví nám může snadno zamezit dělat jakoukoli jinou smysluplnou činnost. Navíc lze v pohybu i v přípravě a konzumaci pestrého salátu nepochybně zažít radost a chválit Stvořitele.

Důraz na „zdravý životní styl“ se ale právě tak snadno může stát bičem na sebe i druhé. Proměňuje se v posedlost sledováním kalorických tabulek a krokoměrů a v palčivý pocit viny po snědení něčeho „nezdravého“ nebo poté, co člověk nesebral dost síly jít si zaběhat. Z péče o vlastní zdraví se tak stává jen další oblast měřitelného výkonu, který je v moderní společnosti mnohdy považován za samozřejmé kritérium, kterým hodnotíme sebe i druhé. Úsilí o „zdravý životní styl“ nám dává možnost povýšeně soudit své bližní a obšťastňovat je svými nevyžádanými radami. Všichni je známe: „Jdi si radši zasportovat!“ „Když budeš jíst pořád takhle, nikdy neshodíš.“ A obhajoba? „Vždyť nám jde přece o jejich dobro a jejich zdraví!“

Zdraví jako hodnotící kritérium nám dokonce může dávat příležitost předem vyloučit druhého z rovnocenného rozhovoru jako sla-

bého, nevykonného či líného. Nedávno jsem tak s hrůzou četla internetové komentáře k odborné demonstraci, které se místo do konkrétních požadavků protestujících strefovaly do jejich vzhledu, zdraví, nadváhy či kvality zubů. Jako by i naše možnost vést „zdravý životní styl“ nebyla podmíněna rodinou výchovou, množstvím času, finančními prostředky a genetickými dispozicemi, o vrozených onemocněních ani nemluvě.

Péče o vlastní zdraví nám může jistě dobře posloužit a působit nám radost, ovšem v této služebnosti a radosti má mít i své hranice. Boží ani lidské přijetí a sebepřijetí nemůže být spojováno s naším výkonem, ať už v oblasti ctností, práce, nebo právě zdraví. Jinak se nám může stát, že budeme přezíravě hledět na doby a místa, v nichž se někteří umrtvováním vlastního těla a obětováním zdraví snažili zalíbit Bohu, a přitom budeme obětovat vlastní život idolu zdravého životního stylu.

Eliška Foukalová, foto: pexels.com

SOMy sobě a o mládeži s mládeží

aneb porada předsedů seniorátních odborů mládeže v Kutné Hoře

Každý SOMák jistě zažil moment, kdy na chvíli zapochyboval o smyslu svojí práce. Na dlouho plánovanou akci přijela jen hrstka lidí, kolegové z mládeže nevyplnili „doodle“ s plánovanými termíny schůzky, oslovený farář neodpověděl na zasloupanou zprávu a na sborové nástěnce už nějaký ten pátek chybí plakátek, kde by se na setkání mládeže upozorňovalo.

Já bych ale každému, kdo byť na chvíli ztratil motivaci s mládeží pracovat, přál navštívit víkendový sraz předsedů seniorátních odborů mládeže, který se uskutečnil 7.–9. října v Kutné Hoře. Téma střídalo téma, vzduchem létal nápad za nápadem a diskuse pokračovala od úsvitu až do pozdních nočních hodin.

Předsedové nejprve rokovali s vedoucí úseku výchovy a vzdělávání ÚCK Radkou Hojkovou o připravované koncepci pro práci s mládeží v českobratrské církvi, dále řešili možnou podobu seniorátních odborů po reorganizaci církevních seniorátů v roce 2027 a pozastavili se nad problémem alkoholu na mládežnických akcích a konflikty uvnitř kolektivu. Porada přinesla mnoho podnětů a inspiraci pro každého

ze zúčastněných, ať už přijel ze seniorátu Ústecského, Moravskoslezského, nebo z Prahy.

účastníci setkání v Kutné Hoře

Děkujeme celocírkevnímu odboru mládeže, který víkendovou událost připravil, a pak také sboru ČCE v Kutné Hoře, který pro ni poskytl prostor. Porada neměla smysl pouhého pracovního setkání. Daleko důležitější byly přátelské svazky účastníků, kteří se v rozhovoru, zpěvu a smíchu lépe poznali, objevili krásy Kutné Hory a navázali přátelství, ze kterých může evangelická církev těžit v nadcházejících letech.

Matěj Bouček

ČTETE NÁS RÁDI?

PODPOŘTE ČASOPIS FINANČNÍM DAREM V LIBOVOLNÉ VÝŠI!

QR PLATBA

ČESKÝ BRATR
evangelický měsíčník

SAMETOVÁ REVOLUCE

Několik vzpomínek na rok 1989

Studenti přišli z Národní třídy přímo na zasedání synodu

Už od Charty 77 jsem se pohyboval mezi různými skupinami disidentů a všude sloužil jako lékař. Pravidelně jsem se vyskytoval také v bytě Němcových v Ječné ulici s tlakoměrem a štůskem receptů a vyšetřoval a léčil každého, kdo potřeboval. Koncem roku 1988 mi Dana Němcová řekla, že pro příští rok má být jednou ze tří mluvčích Charty. Ptala se, co si o tom myslím ze zdravotního hlediska. Ujistil jsem ji, že zdravotně to zvládne. Hlídal jsem její krevní tlak, předpisoval léky, ovšem nemohl jsem nijak zmírnit její stres z výsledků a nejrůznější perzekuce.

Nejméně od začátku roku 1989 už bylo cosi cítit ve vzduchu. Otrávenost s režimem se stávala obecnou, Miloš Jakeš v čele komunistické strany byl komická figura a snad nikdo ho nebral vážně. I straníci – alespoň ti chytřejší – věděli, že ke změně dojít musí. Jako lékař jsem samozřejmě neléčil jen disidenty. Šéf kliniky, který se snažil vycházet s lidmi z obou stran, mi občas poslal do ambulance nějakého významného soudruha. O jednom jsem věděl, že je vyšší důstojník StB. V rozhovoru jsem se ho bezelstně zeptal, jak oni, kteří jsou přece tak inteligentní a informovaní, mohou strpět v čele státu tak podivné figury, které jsou jen pro ostudu. Ten soudruh nehnul brvou a procedil mezi zuby, že situace dozrála k tomu, aby oni – tedy ti inteligentní a informovaní – vyměnili politickou moc za moc ekonomickou. Nejsem přívrženec konspiračních teorií, ale při vzpomínce na tuhle jeho větu připouštím, že události listo-

padu 1989 mohly být připravovány v dílně StB, pak se jim ovšem vymkly z rukou.

U Dany Němcové jsem byl mimo jiné v den, kdy se tam dokončoval text prohlášení „Několik vět“. Na místě jsem to podepsal. Pak jsem s podpisovými archy sbíral podpisy ve všech přátelských okruzích, kde jsem se pohyboval. Podpisů bylo hodně. Lidé, kteří se dosud drželi stranou, se teď podepisovali a brali tím na sebe riziko. Atmosféru dokresluje, že jeden můj přítel se dokonce urazil, že jsem mu prohlášení nedal k podpisu. Myslel si, že k němu nemám důvěru, a dotklo se ho to. Ale já ho nechtěl pominout. Jen jsem si nedělal seznamy a neodškrtoval – což je snad pochopitelné – a mohl jsem tedy na někoho zapomenout.

Na podzim jsem dozrál k rozhodnutí, že s tímhle režimem už nechci mít ani v nej- ►

menším nic společného. Nebyl jsem členem žádné „masové“ organizace kromě ROH (jednotného „revolučního“ odborového hnutí). Napsal jsem tedy stručný dopis, že „k dnešnímu dni vystupuji z ROH“. Nic jsem nevysvětloval. Kolegové z vedení odborů se divili a ptali se: „Zdeňku, co se stalo?“ Odpovídal jsem, že nic, jen už mám všeho dost. Bylo to necelé tři týdny před 17. listopadem.

Na demonstraci studentů 17. listopadu jsem nebyl, ale byli tam syn Pavel a zeť Daniel. Došli až na Národní třídu a podařilo se jim před policejními mlátičkami včas utéct – všimli si, že jedna z postranních uliček nebyla uzavřena policejním kordonem a měli rychlé nohy. Já jsem v tu chvíli seděl na synodu ČCE. Jed-

nali jsme o běžných církevních záležitostech, když do zasedání přiběhli mladí lidé s rozšířenými očima a hlásili, co se na Národní třídě děje. Ihned se jednání přerušilo, zformulovali jsme protestní prohlášení a pověřili jsme synodního seniora, aby se spojil s předsedou vlády a nabídl se pro eventuální zprostředkování – shodou okolností byla naše církev zřejmě první, kdo důrazně protestoval. Synodní senior odešel s naším prohlášením a my jsme čekali na výsledek – v tichu, modlitbách a zpěvu. To byl snad nejsilnější prožitek listopadu 1989.

V dalších dnech se konaly větší a větší demonstrace a mnohé se změnilo – už jsme nemuseli utíkat.

Zdeněk Susa, foto: 30svobodnychlet.e-cirkev.cz

CÍRKEVNÍ STAVBY

Na prostoru záleží!

Přednáška Anny Boučkové ukázala, jak evangelíci nakládají s bohoslužebným prostorem

Církev se nutně odehrává v čase a prostoru. Ačkoli věříme, že Kristus je s námi, ať už se jako „dva nebo tři“ shromáždíme v jeho jménu kdekoli, již od velmi raných dob si křesťané pro svá shromáždění přizpůsobují konkrétní místa. Často si však neuvědomujeme, kolik toho o nás prostředí, které obýváme, dokáže vypovědět. My utváříme je a ono zase utváří nás. Stačí obyčejná návštěva u někoho doma, a hned tím hlouběji pronikneme do jeho životního příběhu i vnitřního světa. Ne jinak je to i s našimi církevními „obýváky“. Nevědomky prozrazují mnohé třeba o našem pojetí církve.

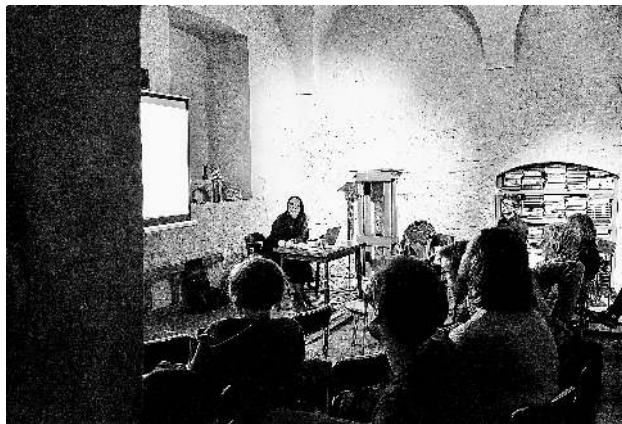
Nedávno na specifika ČCE v tomto ohledu širší veřejnost upozornila historička umění Anna Boučková, když přijala pozvání Klubu Za starou Prahu a 3. října v malostranské JUDITINĚ věži proslovila přednášku na téma „Českobratrský liturgický prostor a jeho současné (archi-

tektonické) podoby“. Posluchači se dozvěděli, že čeští evangelíci svou dějinnou zkušeností zdědili jistou averzi vůči trvalým a okázalým bohoslužebným příbytkům a s ní mnohdy i lhostejnost vůči podobě svých sborů. Přesto každý prostor nutně směřuje pozornost svých uživatelů na zcela konkrétní prvky. Je proto namístě se ptát, jaké objekty to jsou a s jakým poselstvím do celého prostoru svým zpracováním a umístěním vstupují. Strhává na sebe největší pozornost vyvýšená kazatelna? Pódium s hudební aparaturou? Stůl Páně? Nebo snad nemožný koberec pod ním?

Z představení řady realizací z českobratrských kostelů a modliteben posledních let bylo zřejmé, že v současnosti v ČCE nevystává ani tak potřeba stavět nové budovy, jako spíše přizpůsobovat ty staré novým podmínkám. Dědictví minulosti tak bývá při současných úpravách

určující a nutí zachraňovat i ty prvky, které by jinak ustoupily praktičtějším alternativám. Před tradičními kazatelnami dnes totiž dostávají přednost ambony (čtecí pulty), před lavicemi zase snadno přenosné židle. Požadavkem poslední doby je zejména variabilita vnitřního uspořádání, aby se umožnilo pestřejší využití interiéru nejen pro účely nedělních bohoslužeb. Tuto tendenci vykazují například nedávné renovace ve valašských Hodslavicích nebo na pražském Smíchově, kde byl dokonce konečný návrh vybrán ve veřejné architektonické soutěži, což u církevních zadavatelů nebývá zvykem.

Aktuální jsou i otázky celkové koncepce. Chceme zdůraznit význam společenství v kruhovém či půlkruhovém uspořádání sedadel, nebo nám vyhovují spíše klasické řady, zajišťující větší soukromí? Místo historicky poněkud zatíženého symbolu kalicha bývá při modernizacích stále častěji akcentován kříž či samotný stůl Páně. I zde se můžeme ptát: Lze kolem stolu vytvořit úplný kruh, vyjadřující jednotu těla Kristova? Je vhodné, aby byl zároveň využíván jako čtecí pult, nebo od něj má být jasně oddělen? A má být v interiéru nějakým způsobem pamatováno i na svátost křtu?

Ačkoli tu církev není od toho, aby naplňovala naše estetické cítění, neznamená to, že bychom měli ignorovat vliv vizuálních vjemů i prostorových dispozic na naše životy. Není snadné najít balanc mezi respektem k minulosti, současnými potřebami a finančními možnostmi. Pokud je to ovšem v našich silách, měli bychom k místu společného slavení přistupovat s vědomím, že i jeho podoba nese určité sdělení a že je tu především od toho, aby dobře sloužilo – jak se odvažujeme doufat – růstu Božího království.

Karel Pacovský, foto: ARo

Z REGIONŮ

Pečovat o to, co vzešlo

Oslavy v Polabí

Druhá říjnová neděle ve farním sboru v Nymburce a v jeho kazatelské stanici Hořátev se nesla ve znamení sdílené radosti. Zatímco Nymburk si připomínal 125 let od založení sboru, hořátevské evangelické společenství slavilo dokonce 240 let.

Bohoslužbami s večerí Páně v hořátevské tolerance modlitebně posloužil synodní senior

Pavel Pokorný. Zároveň během dne předal celkem tři Medaile vděčnosti synodní rady – v rámci ranních bohoslužeb zástupkyni kazatelské stanice Květe Drahokoupilové, odpoledne v Nymburce potom Miladě Havráňkové (in memoriam) a Josefu Čablíkovi.

Po společném obědě v Nymburce následovalo krátké povídání o historii a vzpomínky pamětníků, koncert klasické hudby, rozhovor se synodním seniorem, tvoření podzim- ►

ních přírodních dekorací a také hry pro děti.

Došlo i na společnou fotografii u památečního dubku. Když totiž nymburští hledali místo, kde by zasadili „výroční strom“, zjistili, že u pařezu nedávno pokáceného starého smrku se zazelenaly dva výhonky dubu. „V tom v kořenech starých pupen prask, hle, zelenej proutek, kde prach čekals,“ připomněl slova jedné písně ze zpěvníku Svítá nymburský místokurátor Tomáš Groll a objasnil, že se díky tomu namísto sázení nového raději rozhodli pečovat o to, co samo vzešlo a našlo si cestu k životu.

Fragmenty příběhů těch, kteří obdrželi medaili vděčnosti synodní rady

„Významným obdarováním sestry Květy Drahouškové byla její péče o členy sboru. Zнала snad každou domácnost v Hořátku. Blahopřála k narozeninám, obcházela členy s dopisy... Pro farářku sboru byla velkou oporou právě v pastoračních záležitostech. V současnosti již sestře Květě zdraví příliš neslouží. Přesto se ve svých 81 letech naučila s počítačem a pravidelně se účastní online biblických hodin, čte si kázání a ráda slyší každou novou zprávu ze sborového života. Zvláštní vzpomínkou, mezi bohatou zásobou jiných, bylo, jak se ujala jedné konfirmandky, která neměla církevní zázemí. Sestra Květa se jí v době přípravy stala ‚babičkou‘ ve víře.“

„Sestra Milada Havráňková prožila dospělá léta v Nymburce. Zde se velmi rychle zapojila do práce a nabídla své účetnické vzdělání a zájmy. Žádný úkol nikdy neodmítla. I když měla svou ‚úřední‘ agendu, která by jiného zcela vytížila, sestra Milada navíc pro každou příležitost upekla a přinesla něco dobrého. Starším členům sboru psala přání k narozeninám. Přes váž-

nou tělesnou indispozici se do pozdního věku pravidelně účastnila bohoslužeb a upřímně se zajímala o každého nově příchozího, vítala jej a radovala se. Milada Havráňková zemřela koncem července letošního roku.“

„Bratr Josef Čablík se do Nymburka přičlenil ze Znojma a tehdy také vstoupil do místního evangelického sboru. Prostředí církve bylo pro něj nové, ale svým zájmem a ochotou pomáhat se brzy stal ve sboru nepřehlédnutelným. Byl zvolen do staršovstva a působil zde celých 32 let jako člen, místokurátor a také 15 let jako kurátor. Svou roli našel mimo jiné v péči o sborové budovy a zázemí. V rodině se ho prý s nadsázkou ptávali, jestli se do sboru nechce už úplně odstěhovat. Vždy pečlivě připravoval společné brigády a sám obvykle odcházel domů mezi posledními. Během let našel ve sboru několik lidí, kterým dlouhodobě pomáhal, ať už s technickými věcmi v domácnosti, nebo v péči o děti. Těší se z rozvinuté ekumeny a spolu se svou ženou Janou, katoličkou, se rád účastní společných bohoslužeb.“

Jiří Hofman, foto: Adéla Fialová

Ženy v taláru

Konference Leuenberské konkordie ve Vídni

Dva dny jsem strávila s kolegyněmi farářkami z různých zemí střední Evropy a odjížděla jsem z Vídně s hlavou plnou otázek. Téma bylo vcelku jasné a srozumitelné: zviditelnění žen/farářek ve službě a jejich možnosti v kariérním postupu v duchovních funkcích.

Náplní konference byly tři hlavní přednášky: „Nečekejte, převzmete iniciativu! Digitální církve přináší nečekané příležitosti“, přednáška farářky lutherské Stadskirche z Vídně o možnosti „digitální církve“, prezentace a komunikace církve virtuálními cestami. Jako druhá zazněla přednáška farářky původně z Lotyšska, pro kterou nebylo mezi kolegy místo, a tak odešla do Rakouska a pracuje jako farářka v Gmündu. „Moje cesta z Krkonoš do Vídně,“ to byla přednáška Anny Kampl, Češky vdané v Rakousku a působící na sboru Vídeň Simmering.

Vedle těchto přednášek byl veliký prostor pro sdílení a interaktivní práci. A z toho si odnáším nejsilnější zážitek. Zkušenosti žen farářek, kolegyně z jiných zemí mě až zaskočily. S občasnou nevěřícností jsem poslouchala vyprávění z Polska, Litvy, Itálie, kde je situace o dost jiná než u nás. Jako bych se ocitla o sto let zpátky... Namátkou: Osamocení mezi muži kolegy, přehlížení, po sedmdesáti letech konečně (před třemi měsíci!) první ordinované ženy v polské církvi (do té doby se stejným vzděláním jako muži mohly působit pouze na pozici diakonek) apod.

Několikrát jsem musela zdůraznit, že já ani moje další kolegyně z ČCE v podobné situaci nejsme, že u nás rovnocennost a respekt opravdu nejsou jen „na papíře“. S velkou vděčností jsem zdůrazňovala, v jak liberálním prostředí se pohybují a pracují. A že ani otázka možnosti „duchovní kariéry“ u nás není otázka genderová, ale spíše prioritní a naprosto individuální.

Uvědomila jsem si, s jakou samozřejmostí vlastní situaci přijímám. A to, že to tak jinde není, je pro mne velká výzva k přemýšlení. Samotná konference byla směřována k tomu, aby kolegyně farářky mezi sebou nadále udržovaly kontakt, podporovaly se a i na dálku doprovázely.

Velmi silným momentem byly německo-latinsko-anglické ranní bohoslužby, četba, zpěv, eucharistie.

Děkuji za tuto přínosnou zkušenost!

Marta Židková, foto: evang.at

Červená středa v Česku již popáté

Církevní stavby se rozzáří na podporu trpících pro víru

Čtvrtou listopadovou středu se opět rozzáří kostely, modlitebny, ale i další stavby do červena. V České republice se totiž koná už pátý ročník Červené středy. Jde o společnou záležitost České biskupské konference, Ekumenické rady církví a Federace židovských obcí, která upozorňuje na problematiku náboženské svobody a pronásledování pro víru ve světě.

Základním poselstvím iniciativy je prosazování svobody vyznání, vzájemné tolerance ve společnosti a podpoření solidarity se všemi oběťmi pro víru ve světě. Znakem této iniciativy je rozsvícené červené světlo, symbolizující krev trpících pro víru. Červeným světlem bývají nasvíceny památky a veřejné stavby.

K této iniciativě se každoročně připojuje i řada evangelických sborů, které nasvěčují své objekty, ale také konají modlitební shromáždění či jiný program. V loňském roce se například vůbec poprvé připojil i Husův dům, v němž má sídlo vedení naší církve.

Přidat se můžete i vy. Napište organizátorům do webového formuláře o akci, kterou chystáte, a bude zanesena do interaktivní mapy: www.cervenastreda.cz/prihlaste-svou-akci/

Smyslem konání je veřejně si připomenout všechny, kdo jsou ve světě pronásledováni pro své náboženské přesvědčení. Vnější znakem je rozsvícené červené světlo.

Tipy na konkrétní aktivity:

- uspořádat společnou modlitbu či liturgii za pronásledované
 - zorganizovat setkání na vhodném místě ve vaší obci
 - přečíst (si) texty informující o tomto tématu
 - zapálit svíčky při setkání či v průvodu
 - uspořádat sbírku ve prospěch benefičního koncertu Červené středy
 - nasvítit červeným světlem kostel, významnou budovu ve vaší obci, sloup, sochu...
-

Všechny důležité informace včetně tipů, jak dobře nasvítit kostel či jinou budovu, naleznete na webu organizátorů: cervenastreda.cz. Materiály ke stažení organizátoři postupně doplňují.

cervenastreda.cz/ARo, foto: Lucie Horníková
(Člověk a víra)

Evangelická liturgická iniciativa oslaví 20. výročí svého založení

Ekumenicky pojaté slavnostní setkání se bude konat v Pardubicích

U příležitosti 20. výročí evangelické liturgické iniciativy Coena se na faře a v kostele Českobratrské církve evangelické v Pardubicích uskuteční liturgický seminář s řadou pozvaných hostů z evangelické církve i z ekumeny. Setkání se koná od čtvrtedního večera 24. 11. do soboty 26. 11.

Tématem semináře budou otázky spojené s liturgickou reformou, které přesahují evangelickou církev, a řada pastoračních a katechetických témat. Účastníci a lektori se budou věnovat kaplanské službě, novému evangelickému zpěvníku, roli předsedajícího v liturgii, bohoslužebným knihám – tzv. agendám, konfirmaci, přímluvným modlitbám v době pandemie a války nebo se zamyslí nad tím, zda je liturgické hnutí konzervativní, či progresivní počin. Mezi pozvanými hosty jsou například pravoslavný duchovní Vít Metoděj Kout, vedoucí katedry liturgické teologie na Cyrilometodějské teologické fakultě Univerzity Palackého v Olomouci Pavel Kopeček, dále Pavel Hradílek z Institutu ekumenických studií ETF UK v Praze, předsedkyně liturgické komise Evangelické církve metodistické Jana Křížová nebo Tabita Landová, vedoucí katedry praktické teologie na Evangelické teologické fakultě Univerzity Karlovy v Praze. Řada farářů v aktivní službě se

bude dále vyrovnávat s vlastní recepcí před rokem vydaného nového evangelického zpěvníku.

Důležitou součástí setkání bude i zpěv žalmů v rámci pravidelné denní modlitby hodin. Setkání bude zakončeno v sobotu v poledne společnými bohoslužbami s večeří Páně. Pořadatelé o akci informují na svých webových stránkách, kde je k dispozici i podrobný program a informace o možnosti ubytování.

„Oproti běžným setkáním, která vždy byla monotematická, je výroční setkání koncipováno široce. Pro členy a sympatizanty platformy Coena není liturgie jen jako ozdoba, ale prostupuje celý život křesťana a církve, její spiritualitu, pastorační, katecheti,“ uvedl teolog Tomáš Drobík, který setkání z velké části za spolek připravil a zorganizoval.

Cílem studijní platformy COENA je snaha o prohloubení duchovního, liturgického a svátostného života v Českobratrské církvi evangelické. Společenství je otevřeno i pro členy dalších křesťanských církví. Coena se hlásí k úsilí o liturgickou obnovu, která probíhá v evangelických církvích i celém ekumenickém hnutí. Předmětem činnosti je zejména pořádání seminářů a společná denní modlitba pro členy spolku a další zájemce.

Jan Kirschner, foto: archiv Coeny

COENA
Evangelická liturgická iniciativa

Co se dělá a nedělá

Vzpomínka na Irenu Škeříkovou

Volal mi na faru člověk, jemuž nedávno zemřela žena. On sám věřící není, ale žena prý kdysi do našeho kostela chodila. Rozloučení již měli, ale ptal se, zda neděláme mše za zemřelé. Trochu v rozpacích jsem odpověděl, že ne, a tak jsme se rozloučili. Vzápětí mi přišla od Mikuláše Vymětala pozvánka na vzpomínku na Irenu Škeříkovou 16. října k Martinu ve zdi.

Irena Škeříková (1958–2012)

Mikuláš naštěstí nedá na to, co se dělá, nebo nedělá. Mše to nebyla, ale zpřítomnění a sdílení ano. Mikulášovsky punkové: Mobil na natáčení a mikrofon přilepené izolačkou k petce s vodou; při promítání fotek na zeď Mikuláš občas zapomínal překlíknout a jindy se vracel k těm, které ho bezprostředně zaujaly; ad hoc výzvy ke vzpomínkám některé přítomné asi zaskočily, a těm, kdo se odvážili, by zase pomohl mikrofon; reprodukováným zpěvům Ireny nebylo vždycky dobře rozumět a její kolegové z Ejhle i Bohdan Mikolášek předem asi přesně nevěděli, kdy budou hrát. Ale bylo to autentické a silné a Irena v tom byla víc přítomna než

v nějaké ideálně zrežírované vzpomínce. Ani ona nebyla jednoduše skladná, vybočovala z běžných představ o evangelické farářce a bezprostřední vztahy pro ni byly rozhodně vždycky důležitější než formální uměřenost. O tom také svědčily jak vzpomínky přítomných, kteří s ní studovali, pracovali v Evangelické akademii nebo se s ní setkali na místech, kde jako farářka působila – ve Škvorci, v Uhříněvsi nebo v Nuslích, tak úryvky z knížky *Ženy z fary*, které Mikuláš četl. Některé vyvolaly smích, při jiných se tajil dech.

Možná bude znít divně, když o desátém výročí smrti napíšu, že bylo plné života, ale bylo to tak. Snad i to patří ke Kristovu zaslíbení, že kdo v něho věří, i kdyby umřel, bude žít. A tak díky Bohu za ty, kteří moc nedají na to, co se dělá nebo nedělá – díky za Mikuláše a díky za Irenu.

Zdeněk Šorm, foto: Ruth Šormová, archiv ÚCK

Ještě nedomachroval

Vzpomínka na Svátku Karáska

Příběh našeho odpoledního setkání započal před branami Motolského hřbitova v sobotu 15. října po 15. hodině konstatováním, že již nikdo nedorazí, a pokud dorazí, tak snad trefí, neb místo uložení bratra Sváti Karáska je dohledatelné na dostupných platformách.

Po krátké chůzi jsme došli na místo posledního odpočinku a shlukli se do doslechové vzdálenosti. Slova se ujal farář Jarda Pechar a Svátův kmotřenec Vladimír Košárek, zvaný Vejška.

Po úvodní děkonné modlitbě zazněla společná píseň *To já, ó Pane můj*. Píseň byla hrána na dvě kytary, Jardovu kompozitní akustiku a Svátovu propůjčenou, dobovou, pár akordy promačkanou španělku. Poté ze sbírky kázání *Boží trouba* vybral a přednesl dvě ukázky farář Tomáš Trusina; bylo krásné zavzpomínat na přímé a neobtěžkané věty, které mě v Karáskových textech vedou za ruku. Taký bylo zajímavé, že kolem nás celou dobu čtení kroužila nádherná zelená vážka.

Další píseň, *Vy silní ve víře*, zazpívána s typickým rytmickým Karáskovským akcentem, ote-

vřela další část, což byly vzpomínky na různá setkání se Svátou, hlavně úsměvné příhody, ale i okamžiky pevné vůle a loajality na všech stranách. Rád bych odkázal na knihu rozhovorů *Vino tvé výborné*.

Otčenášem a požehnáním jsme dopluli k svižnému konci a v rytmech nepříliš známé písně *Džongili mara* zavzpomínali i na Karla Kryla.

„Cesta životem je tak krátká – mne ani nestačí narůst bradka – na krátký cestě ještě je zkratka – srdce ti, bratříčku, zavřelo vrátka – *Džongili mará, džongili dong*.“

Při odjezdu z Motola s bratrem Vaškem Jelínkem jsme ještě zabředli do plodného rozhovoru o verších a příhodách například z knihy *Vrata dokořán*.

Další program ještě pokračoval ve Svátově oblíbeném klubu Šatlava.

Na hřbitově nás bylo dost, ale vešli jsme se, a i když písně nebyly vždy v rytmu a čistě zazpívané, i přes to měl Sváta určitě radost.

Matt Halaš, foto: Jaroslav Pechar

Krabice od bot po celý rok

Známá sbírka, která pomáhá nejen o Vánocích

Sbírka Krabice od bot opět začíná a účastní se stovky dobrovolníků, často ze sborů církve. Pro připomenutí: Jde o to, aby na Štědrý den našly pod stromečkem dárky i děti, jejichž rodiny si je nemohou z různých důvodů dovolit.

Pro rodiny, kde si dárky dovolit mohou, je Krabice od bot příležitost, jak rozšířit štědrost i za hranice rodinného okruhu. Rodiče společně s dětmi vyberou vhodné dárky, zabalí je a odnesou na sběrné místo. To spravují dobrovolníci, kteří nashromážděné dárky předají tam, kde jsou potřeba: do vyloučených lokalit nebo třeba rodinám v obci, které se potýkají s chudobou. Aby všechny dárky měly podobný formát, tedy aby některé nebyly přehnaně obrovské a jiné zase příliš titěnné, má jako jejich obal sloužit obyčejná prázdná krabice od bot. Odtud název sbírky.

Krabice od bot však nepomáhá jenom o Vánocích. Krabiceonline.cz představuje celoroční finanční sbírku. Menšími částkami pomáhá dětem a rodinám v obtížných životních situacích, které jsou v kontaktu se středisky či školami Diakonie. Například:

1. Petr a Katka se pěkně starají o své tři děti. Žili s nimi ale na ubytovně a takové prostředí nebylo pro výchovu dětí vyhovující. Navíc ještě museli rodiče platit nesmyslně vysoký nájem. Velmi zodpovědně proto hledali podnájem v normálním bytě. Byli na několika prohlídkách bytů na Plzeňsku a Rokycansku. Aktivně se snažili zajistit svým dětem lepší prostředí, ale vzhle-

dem ke špatné finanční situaci rodiny to pro ně vůbec nebylo snadné. Dar ze sbírky Krabice online jim pomohl náročné období překlenout.

2. Na rodinu Dvořákových dolehla velká finanční tíseň. Stálé zaměstnání, a tudíž i jistotu pravidelného příjmu měla jen maminka Jana. Firma, ve které pracovala, se ale bohužel dostala do insolvence. Několik měsíců Jana nedostávala celý příjem, který byl pro rozpočet rodiny klíčový. To málo, co dostávala, často dorazilo se zpožděním. Několik měsíců měla vážný problém zajistit pro rodinu základní obživu. Příspěvek z Krabice online Dvořákovým pomohl, aby se nepropadli na úplné dno. Nakoupili si potraviny a zbytek peněz použili na náklady spojené s bydlením.

3. Terezka a Lucka jsou sestřičky a mají se moc rády. Žijí v pěstounské péči u své babičky. Ta pro své dvě vnučky chce udělat první poslední, přestože to má sama těžké. Je v inva-

lidním důchodu a trápí ji dlouhodobé zdravotní potíže se zrakem. Rozhodla se děvčatům zrekonstruovat pokojíček. Za příspěvek od dárců Krabice online děvčatům pořídila skromnou, ale účelnou šatní skříň, kam si Tereza a Lucie společně ukládají oblečení.

4. Rodina Ferancových žila v takové bídě, že rodiče pro svých šest dětí nemohly pořídit žádné školní pomůcky. V domácnosti nebyla doslova ani propiska. Maminka se doma starala o nejmladší dceru předškolního věku. Tatínek přišel o invalidní důchod. Všichni bydlí v pronajatém bytě 2 + 1. Po zaplacení nejnужnějších výdajů jim měsíčně zbývalo 6000 korun na jídlo, drogerii, léky, oblečení. Bez školních pomůcek se děti těžko mohly vzdělávat. Přitom vzdělání dnes představuje nejlepší způsob, jak se z chudoby dostat. Všechny děti chodí do školy rády, i nejmladší dcera Ferancových se do ní těší. Proto jsme rádi pomohli drobným příspěvkem z Krabice online, za který si děti mohly základní školní vybavení pořídit.

5. Sylva v životě moc štěstí neměla. Dospívala v dětském domově, bydlela v azylovém domě a na ubytovně. Už ve svých 19 letech byla maminka samoživitelka. Pracovníkům Diakonie se povedlo pro Sylvu najít podnájem, jednalo se ale o holobyt. Všichni pomáhali se zařizováním, jak mohli; úřad práce i Sylvina babička. Sylva už měla skoro všechno zajištěno, jen sehnat pračku bylo mimo možnosti všech. Neváhali jsme proto z Krabice online přispět na

zánovní, repasovaný přístroj. Sylva a její malé děčko tak jsou konečně zhruba zajištěni.

6. Už během studií na střední škole porodila Lucka dítě. Žila ve společné domácnosti s maminkou, která pobírá invalidní důchod, a s nezletilým bratrem. Přestěhovala se do vlastního, ale pokoj pro sebe a synka neměla ničím vybavený. Vydělávat si přitom ještě nemůže, protože zároveň s péčí o syna chce dokončit střední školu. Alimenty otec dítěte neplatí. Bylo potřeba překlenout období, než Lucie začne dostávat sociální dávky. Díky příspěvku z Krabice online si Lucie mohla pořídit potraviny, vybavení do svého pokoje a potřeby pro své miminko, které tak může zažívat o něco šťastnější start do života.

Všem těmto lidem, dospělým i dětem, jsme pomohli z krizového fondu Krabice online. Pomoci můžete i vy na www.krabiceonline.cz. Jména měníme, abychom chránili soukromí našich klientů. Příběhy jsou ale skutečné.

Adam Šůra, foto: FB Krabice od bot

EVANGELICKÝ SBOR NA VINOHRADECH VÁS ZVE NA

ADVENTNÍ DOBROČINNÝ TRH

KORUNNÍ 60

NEDĚLE 4.12.2022 10.30 - 14.00 HODIN

DOBROTY K JÍDLU A PITÍ

MALÁ VÝTVARNÁ DÍLNA PRO DĚTI I DOSPĚLÉ

VÝTĚZEK PODPORÍ NEZISKOVÉ ORGANIZACE BERKAT A JAKO DOMA-HOMELIKE
KOUPI PODPORTE TAKÉ CHRÁNĚNOU DÍLNU ROLNÍČKA V SOBĚSLAVI
A DOMÁCÍ HOSPIC CESTA DOMŮ

**VE 14.00 KONCERT
MUSICA RUSTICA**

Evangelizace a misie: má v nás budit hrůzu, nebo se má stát nadějí do budoucna?

Když slyším slovo misie, vyskočí mi v hlavě představa jehovisty, který mě na ulici tahá za rukáv a nutí mě, abych ho poslouchal, když se mi to nejméně hodí. Pod evangelizací si zase představuji bouřící stadion a evangelizátora, jenž vzkládá ruce na lidi nastoupené před ním a ti při jeho dotyku padají k zemi. A představa, že bych takovou evangelizaci či misi měl sám provozovat, pro mě splývá s představou pekla. Jsem rád, že s něčím podobným jsem se v ČCE zatím nesetkal. Ale – žádná idyla není dokonalá, i v ČCE máme svůj „poradní odbor pro evangelizaci a misii“ neboli POEM. A je dost ironické, že mě kolegové z tohoto odboru přizvali ke spolupráci a že jsem toto pozvání s velkou dávkou zvědavosti i očekávání přijal. Kozel zahradníkem, že?

Věc si žádá vysvětlení. Myslím, že problém je v tom, že na slova evangelizace a misie je navěšeno tolik negativních představ, že postupně ztratila svůj původní význam a stala se spíš překážkou pro činnost, o kterou skutečně jde. Všichni víme, že úkol předávat evangelium (ne nutně získávat nové členy církve!) je jeden z nejčastěji zmiňovaných úkolů na stránkách Nového zákona. To ale vůbec neznamená, že jej musíme dělat výše popsaným způsobem. Dobrým příkladem jsou starí misionáři, kteří se

vydávali mezi indiány. Nejdřív se učili jejich jazyk, poznávali jejich kulturu, zvyklosti a problémy, a teprve pak se jim snažili evangelium předat takovou formou, aby mohlo v kontextu jejich životů dávat smysl. Udělat toto dobře pro dnešní „necírkevní“ lidi by přece byla skvělá věc! To byl důvod, proč mě spolupráce s POEMem lákala. Chtěl jsem pochopit, jak může vypadat evangelizace a misie, která je přiměřená dnešním podmínkám. A při jejímž konání se nemusíme stydět.

Av čem tedy měla spolupráce spočívat? Obsazení POEMu se v letošním roce částečně obměnilo. To se stalo přirozeným impulzem k tomu se zastavit, zhodnotit, jak se dařila dosavadní práce a na co zaměřit své síly v příštích letech. Kolegové z POEMu mě požádali, abych jim pomohl toto zformulovat, a abych případně na některých úkolech spolupracoval.

Co dělal POEM dosud...

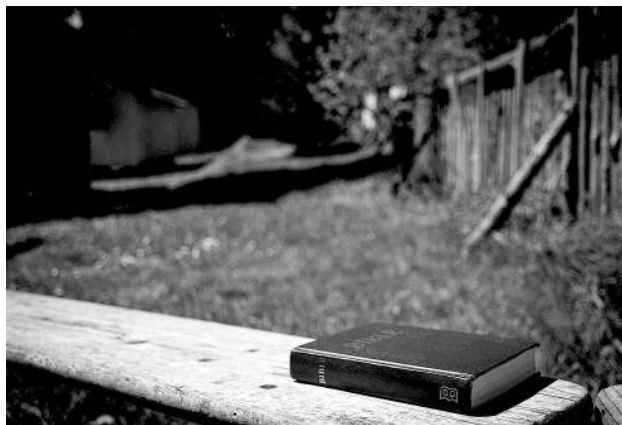
Naše diskuse začala ohlédnutím za dosavadní práci. Zde na mě udělalo velký dojem především to, s jakou otevřeností se členové POEMu byli schopni na vlastní práci podívat. Co zde zaznělo? POEM především vytvořil několik kvalitních textů. V rámci svých kapacitních možností také jeho členové pořádali přednášky v seniorátech i ve sborech. Vlajkovou lodí činnosti odboru je pak Církev živě – celotýdenní misijní kurz, navštěvovaný až stovkou účastníků. Na otázku, jaké plody dosavadní práce zatím přinesla, není jasná odpověď – žádné systematické vyhodnocování neprobíhá. Zdá se, že výsledky jsou zatím spíše skromné. Členové odboru to přičítají především tomu, že se soustředili hodně na psanou komunikaci (například zpravodaj Misijní info). Ukazuje se ale, že psané texty mají omezený dosah. Koneckonců, psaných dokumentů vzniká v ČCE ke kdekámu tématu spousta. A kdo to má pořád všechno číst? Naopak tam, kde měli členové POEMu příležitost k osobním setkáním, se zdálo, že jiskra porozumění přeskakuje. Co tento odbor naopak považuje za úspěch, je, že se jim podařilo téma evangelizace a misie dostat do povědomí jako důležitou věc. Ještě před několika lety to totiž byla zcela okrajová záležitost, o které se téměř nemluvilo.

...a na co se chce zaměřit v budoucnosti

Hned první otázka se týkala toho, jak široké pole má POEM pokrývat. Má to být jenom šíření evangelia mimo ČCE? POEM velmi rychle dospěl k závěru, že je nutné pečovat i o duchovní rozvoj nově příchozích. A těžko také zvat nově příchozí do sborů, pokud by samy nebyly živé. Proto chce POEM propojit evangelizaci a misií zaměřenou navenek s posilováním vnitřního života sborů.

V rámci této relativně široké definice evangelizace a misie se chce POEM soustředit na 1) hledání příkladů nových forem i metod ze zahraničí, od jiných církví v ČR i ze sborů ČCE,

2) tyto příklady zprostředkovávat vhodnou formou našim sborům a 3) průběžně podporovat a navzájem propojovat sbory i jiná společenství, která takové aktivity rozvíjejí, a sledovat co z těchto zkušeností vyroste.

Co se týká způsobu, jak sdílet nasbírané příklady, chtěl by POEM přesunout důraz od psaných dokumentů a přednášek k přímému sdílení zkušeností „z první ruky“. Nejjednodušší je to v rámci naší republiky, a zejména naší církve, kde je docela snadné uspořádat setkání a sdílet mezi sebou, co jsme kde zažili, vyzkoušeli, co se kde osvědčilo, a co naopak ne. Mezi sebou nemáme bariéry dané odlišným jazykem, kulturou či prostředím. Jeden z prvních zkušených projektů tak bude hledání zajímavých příkladů a zkušeností ve třech vybraných seniorátech a jejich sdílení na seniorátních konferencích. Vedle toho plánuje odbor i další aktivity – např. semináře v rámci vzdělávání kazatelů nebo úpravy programu kurzu Církev živě. Všichni bychom rádi dosáhli toho, abychom se z teoretické diskuse o abstraktních pojmech evangelizace či misie co nejrychleji posunuli ke společnému sdílení, kde by dříve prožité mohlo znovu ožít, a třeba i naši pokračování v nějakém dalším místě či sboru. A při tom všem se třeba i podaří posílit naše širší společenství za hranicemi sborů, seniorátů a ideálně i v ČCE.

Petr Štulc, foto: Benfoto, archiv

Českobratrská církev evangelická a lidé odlišné sexuální orientace

Téma sexuálních menšin rozděluje českou ekumenu

Otázka sexuální orientace nebyla v době vzniku ČCE téma hovoru, avšak je zřejmé, že lidé odlišné sexuální orientace se v církvi vyskytovali již tehdy. Ze sledování textů i životních osudů lze soudit, že také někteří významní členové církve patřili k lidem s odlišnou sexuální identitou, i když sami o sobě takto ještě zřejmě nesmysleli.

Někteří si možná svou odlišnost zřetelně uvědomovali a řešili ji různým způsobem – volbou celibátního způsobu života či sňatkem s osobou odlišného pohlaví. Tyto sňatky pak vedly někdy k různým rodinným tragédiím.

Od trestání k přijetí

Praktikovaná „homosexualita“ byla v té době trestná, nemáme však stopy po tom, že by lidé odlišné sexuální orientace byli tehdy v evangelické církvi odsuzováni. V té době také začíná v české společnosti diskuse o právech LGBT lidí (např. v časopise Hlas sexuální menšiny a ve vydání knihy Radclyffe Hall *Studna osamění*), ale pokud je nám známo, evangelická církev do této diskuse nezasahovala. Tématu se dotýkali spíše někteří básníci, hlásící se ke katolicismu (Julius Zeyer, Karásek ze Lvovic).

Po druhé světové válce byla praktikovaná homosexualita v socialistickém Československu dekriminována r. 1961. Ve stejném roce začal vznikat významný Český ekumenický překlad Bible s výkladem (1961–1979). Biblické texty, které se používají při diskusích o LGBT

lidech, jsou v tomto výkladu ještě komentovány tradičním způsobem (např. ve výkladu příběhu o Lotovi v Sodomě Gn 19 je homosexualita označena za „zvrácenost“). Sporadicky se však života církve ve sborech účastnili i lidé z LGBT komunity, kteří svou sexuální orientaci neskrývali a byli přijímáni i se svými partnery. Koncem osmdesátých let došlo k rozhovoru o homosexualitě i na stránkách časopisu Český bratr.

V Praze se v roce 1990 konala první demonstrace za práva LGBT lidí, právě pod heslem *Žít v pravdě*, které je také základním principem pro *coming out* – přiznání ke své sexuální identitě.

V témže roce vyšel v časopise Katolický týdeník inzerát, vyzývající, aby se přihlásili zájemci o pastorační pomoc homosexuálním lidem stejně jako lidé z této komunity, kteří mají zájem o pastorační péči. Vzniklé společenství se záhy přesunulo do evangelického sboru v Kobylisích

v Praze 8 a institucionalizovalo se (1993) jako spolek Logos – sdružení homosexuálních křesťanů. V kobyliškém sboru došlo na přelomu tisíciletí také k prvním požehnání párů osob stejného pohlaví. Na podnět spolku Logos provozovala Diakonie ČCE v letech 1994–2007 Gay linku pomoci.

Počátek tisíciletí: na rozcestí

V letech 2005–2006 se otázkou homosexuality zabýval synod Českobratrské církve evangelické – a jeho výstupem byl důkladný materiál „Problematika homosexuálních vztahů“ (2006), líčící otázku z perspektivy Starého a Nového zákona, teologické etiky a medicíny. Náročnou formou a zřetelně dokazuje, že současné pojetí homosexuality, které se může projevovat stabilním láskyplným vztahem, neodpovídá tomu, co je popsáno v biblických textech, tradičně proti homosexuálům používaných.

V roce 2006 byla v České republice zavedena instituce registrovaného partnerství osob stejného pohlaví, umožňující právní existenci stejnopohlavních párů. Spolek evangelických kazatelů Českobratrské církve evangelické byl jedinou církevní institucí, která vznik registrovaného partnerství uvítala. Proti se naopak neúspěšně postavilo deset jiných církví, včetně největší římskokatolické, které poslaly nesouhlasný dopis senátu a tehdejšímu prezidentu Václavu Klausovi.

Od rehabilitace k lidskosti

Od roku 2011 se v Praze koná každoročně festival Prague Pride, začínající a končící slavnostními bohoslužbami v evangelickém kostele sv. Martina ve zdi v Praze 1.

Synod Českobratrské církve evangelické zřídil v roce 2015 místo celocírkevního faráře pro humanitární aktivity, menšiny a lidi sociálně vyloučené. Farář Mikuláš Vymětal, který tu pozici od začátku zastává, má tak oficiální mandát pro pastorační m. j. v prostředí LGBT.

Od roku 2019 působí v ČCE nově založený poradní odbor pro přípravu rozhovoru s LGBT

lidmi. Tento odbor uspořádal tři online diskuse – s autory dokumentu z roku 2006, s evangelickým gayem, katolickou lesbou, evangelickými rodiči homosexuální dívky a s českými a slovenskými mluvícími představiteli církví ze Slovenska, Německa a USA. Text poradního odboru „Žijeme spolu v jedné církvi“ byl přijat synodem ČCE ve Svitavách v roce 2022 a zařazen tím do oficiálního církevního učení.

Součástí tohoto stručného textu je omluva homosexuálně orientovaným lidem za to, že jim církev v minulosti často ubližovala, a také přání, aby nacházeli v evangelických sborech domov a byli tam přijímáni i se svými partnery.

Duha na obzoru? Výhledy stavu české společnosti

Pozitivní proměnu atmosféry ve společnosti i v církvi lze pozorovat také ve spolku Logos: Zatímco před 20 lety byly jeho členy převážně jednotlivci či páry, které spolu nemohly mít oficiálně žádný vztah, dnes se v něm scházejí lidé z LGBT komunity, kteří jsou ženatí (museli se ovšem brát na Západě) a jako manželé se starají také o adoptované děti.

V současnosti probíhá v české společnosti i v Parlamentu ČR rozhovor o dvou návrzích: O zavedení definice manželství pro všechny, včetně párů osob stejného pohlaví, podobně jako platí již v mnoha zemích světa, a naopak protinávrh, definující manželství tak, aby ►

bylo manželství pro všechny zásadně vyloučeno. Podobné vylučující definice manželství se před nedávnem prosadily například na Slovensku a v Polsku. Vůdčí představitelé některých církví halasně mluví proti manželství pro všechny, zatímco Českobratrská církev evangelická se oficiálně do současných diskusí spíše nezapojuje.

Rozpolcená ekumena

Prakticky toto téma rozděluje českou ekumenu tak, že na jedné straně stojí Českobratrská církev evangelická, Církev československá husitská a Starokatolická církev, zatímco opačné stanovisko hájí více či méně radikálně všechny ostatní církve. Existují ovšem i názory odlišné od oficiálního stanoviska církve. Z ČCE se také ozývají hlasy, pro které zůstávají praktikovaná homosexualita a zejména manželství homose-

xuálních párů nepřijatelné. Ve všech církvích se však najdou křesťané, včetně některých duchovních, kteří lidem z LGBT komunity projevují pochopení.

Otázka genderu je značně složitá. V České republice je často označována za ideologii a znevažována bez pokusu o její hlubší pochopení. Proti tzv. „genderové ideologii“ je zvláště v katolické církvi často kázáno. Důsledkem postoje společnosti i politiků například je, že tzv. Istanbulskou úmluvu proti genderově podmíněnému násilí Česká republika podepsala r. 2016 (jako jedna z posledních zemí EU), ale dodnes ji neratifikovala. Důkladnější diskuse o genderu ovšem chybí i v evangelické církvi.

Mikuláš Vymětal, foto: Zdeněk Turek, Kristýna

Svobodová

mezititulky redakční

MALÝ ROZHOVOR S TEOLOŽKOU TEREZOU HALASOVOU

Uzdravování u charismatiků

Věřící mají legitimní touhu po Božím jednání

Tereza Halasová vystudovala Evangelickou teologickou fakultu, kde v roce 2021 obhájila dizertační práci *Dynamika vývoje českého charismatického a neocharismatického hnutí: Religionistická reflexe vztahu etablovaných denominací a obnovných hnutí*. Tereza je zapsána mezi kandidáty služby v církvi, toho času je na mateřské dovolené.

Hnutí víry, charismatické, neocharismatické... O co vlastně jde? Jaké církve si pod těmito pojmy může čtenář Českého bratra představit?

Ajaj, nejtěžší na úvod, když máš odpovědět pár větami. Všechna tato hnutí kladou velký důraz na třetí osobu Boží trojice, na Ducha svatého, a jeho dary a působení. Charismatické hnutí přineslo tento důraz do tradičních, zavedených církví, kde byla osoba Ducha svatého po staletí opomíjena, neocharismatické hnutí je mimo jiné i výsledek toho, že ne všude byly tyto důrazy, nebo spíše pak projevy tohoto hnutí vítány, a postavilo své působení na nezávislých autoritách apoštolů, proroků, učitelů, evangelistů a pastýřů. Přijalo též mnohá působivá „zjevení“ a „učení“, která mají velký potenciál přitáhnout posluchače a s kterými se jim dobře „evangelizuje“. Hnutí Víry je pak jeden z těch produktů nauk, které už

jsou na hraně, nebo dokonce za hranou pravověří.

Učitelé Hnutí Víry se totiž snaží popsat a propagovat tzv. funkční víru, víru, kterou věřící tvoří novou realitu. Vyučují principům a způsobům růstu a „budování“ této víry, a to prostřednictvím sdělování příkladu buďto svojí vlastní zkušenosti, zkušenosti biblických postav, nebo sdělují svědectví dalších osob se zkušeností uzdravení. Hnutí Víry se svým požadavkem na sílu víry, která je předpokladem Božího uzdravení, následkem mnohých osobních tragédií, způsobených důsledným dodržováním tohoto učení pak stalo předmětem odsouzení ze strany většinových či evangelikálních církví i sekulární veřejnosti pro ne příliš pravověrné učení a praxi.

Církev, které do tohoto proudu náleží?

Církev Slovo života, Církev Nová naděje, Církev víry, Církev živého Boha, Církev Oáza, Triumfální centrum víry a další. Ale pozor, i mezi nimi dokážou být velké rozdíly. Některá společenství jsou umírněnější, některá radikálnější. Křesťanská společenství spadají více do té charismatické vlny než do té neocharismatické. Zájemce o tuto problematiku bych odkázala na *Encyklopedii menších křesťanských církví v České republice*, vyšla poměrně nedávno a přináší opravdu dobrou orientaci v našem křesťanském prostoru.

Tomuto tématu se věnuješ intenzivně už roky. Je za tím nějaká tvá osobní zkušenost?

Určitě. Kdo to nezažil, nemá šanci porozumět, a vlastně ani moc chuti se v tom vyznat. Je to jako houština, v které se spíš zamotáš a chytíš, než abys v ní rád odpočíval a pobýval, když chceš mít svůj čas oddělený pro Boha. A přitom je to naprosto fascinující prostředí, které opravdu dokáže uchvátit, pokud máš tomuto způsobu zbožnosti nakloněné a otevřené srdce. A ono stačí, že toužíš po Boží přítomnosti, vyjádřené nějakým radikálnějším způsobem.

Bible je plná zázraků – dějí se ještě?

Určitě ano, Bůh je Bůh zázraků a tak o něm také Bible svědčí. Nicméně – Bůh k tomu, aby učinil nějaký zázrak, nepotřebuje ani senzacetivý štáb televize Nova ani bandu juchajících charismatiků nebo dav fascinovaných věřících v křiku upadajících do náboženského vytržení. Bůh jedná nevypočitatelně, skrytě, skrývá i své zázraky, jedná roztodivně, nepotřebuje pozornost. A tak máme jeho zázraky také přijímat, jsou osobním darem, ne hurá pozdvihující náboženskou extázi.

V některých církvích jsou zázraky velké téma, v té naší zas tak ne. Jak se dívat na vyprávění o zázračných uzdraveních – může tam být nějaký problém? Má člověk čekat od Boha zázračné uzdravení, nebo raději chtít lékaře?

Ten problém už jsem nastínila výše. Jedná se o zcela legitimní touhu po Božím jednání ►

nebo po náboženských prožitcích, o potřebu nějaké vzpruhy, nové naděje, něčeho silnějšího, co nám pomůže. Jenomže vytvářet a budovat tuto atmosféru Božích zázraků a naděje lidskými prostředky, a přitom využívat lidské touhy po Božím jednání nebo síly a sklonu k manipulaci či touhy být ovládán vyšší mocí, to všechno je nesmírně zrádné a dovede se to vymstít.

Ale i v tom všem lidském a zmateném Bůh stále zázraky činí. Jde o to srdcem vědět, že to dělá on a jak to dělá. Hlas Ducha svatého je jemný, tichý, absolutně nenásilný, a i když víš, že k tobě mluví, můžeš jej ignorovat; respektuje to, neozývá se, neprosazuje se.

Bůh nám dal i moderní medicínu a je to skutečně jeho dar. Samozřejmě, lékař je člověk, je omylný, nemusí poznat diagnózu, nemusí znát správný postup léčby. Ale může. Jde o důvěru v hledání, jak konkrétně chce Bůh v mém životě jednat.

Například jakýsi člověk měl autoimunitní onemocnění, absolutně nevyzpytatelné, jednou pořádně zaútočilo a pak se na nějakých pět let odmlčelo. Myslel si, že ho uzdravil Bůh, svědčil o tom... Než se to ozvalo znovu... Jako vulkán, u něhož také nikdy nevíš, kdy se probudí... No

a pak byl pěkně zmaten. Zradil ho Bůh? Ne. Jen ten člověk něco nějak prožíval a nějak si to vyloučil. Pro tyto chvíle je nutné být pokorný, být

záběr z dokumentu o TCV Ježíš je normální

připraven přijmout, že věc může být i jinak, přijmout korekci své vytvořené či přijaté teologie, korekci, kterou Bůh nabízí, protože názory na něho se mění a vyvíjejí, i člověk se mění a vyvíjí, jenom Bůh je tentýž, včera, dnes i navěky.

Jaroslav Pechar, foto: pexels.com, archiv

Terezy Nvotové

KULTURA

Nemoc mocných a moc bezmocných

Výstava ohledává hranice toho, kde končí normalita a začíná nemoc

Závěrečný díl tzv. pandemické trilogie (po výstavách Vanitas a Nadějně vyhlídky) v Centru současného umění DOX sleduje v dílech čtyř desítek českých i zahraničních tvůrců téma moci, nemoci a bezmoci v současném „profesionálním“ umění a v tvorbě autorů zařazovaných do kategorie

„art brut“. Výstava, která vznikla ve spolupráci Centra současného umění DOX a spolku ABCD, kromě samotného tématu zkoumá i vzájemnou propustnost obou kategorií.

Ústředním tématem výstavy (NE)MOC je touha po moci, která je hnacím motorem dějin,

jejich konstruktivním hybatelem i destruktivní silou. Záměr projektu vznikl dávno před pandemií covidu-19 i před válkou na Ukrajině, které toto téma postavily do zcela nové perspektivy a vrhly nové světlo na patologii osobností potentátů, slepou poslušnost davu i absurditu fungování institucí. Co bylo považováno za šílené, stává se normou. Nemoc mocných a moc bezmocných získávají nové obsahy.

Do dialogu s autory řazenými do art brut vstupují ve výstavě (NE)MOC současní umělci, často etablovaní na globální umělecké scéně, aby nabídli svoji interpretaci tématu moci, bezmoci a nemoci a vyjádřili se k aktuálním politickým, společenským, rasovým i genderovým problémům.

Art brut vychází ze subjektivního vnímání reality a osobních mytologií autorů, kteří se ve svých paralelních světech často pasují do rolí vládců, dobyvatelů i spasitelů – supermanů i mesiášů. V jejich dílech se objevují symboly moci (hákový kříž, rudá hvězda, srp a kladivo, kříž) i její prostředky (zbraně, mučicí nástroje, mříže a klece). Často mají ale zcela posunutý význam.

Výstavu otevírá výmluvným gestem tří zvednutých paží známý italský umělec Maurizio Cattelan, který svými provokativními díly často reflektuje politicky a sociálně citlivá témata. „Jeho dílo ve výstavě odkazuje k nacistickému pozdravu, ale také ke slavnému obrazu Jacquese Louise Davida *Přísaha Horatiů* (1784), čímž nabývá další rozměr a rozšířený význam,“ říká jeden z kurátorů výstavy Otto M. Urban.

Česká scéna je zastoupena například díly Roberta Gabrise či Evy Kořátkové. Tvorba Roberta Gabrise je silně autobiografická, autor se věnuje tématům tělesnosti, identity či sociálního vyloučení, zejména pak vyloučení romské menšiny či specifickým sexuální a genderové odlišnosti. Eva Kořátková se dlouhodobě zabývá uměleckou tvorbou tzv. outsiderů a její

konfrontací se světem kulturních institucí. Tato témata postihuje její rozsáhlá instalace, představující umělce z Haus der Künstler (Domu umělců) při rakouské psychiatrické klinice Gugging, z níž se dnes stalo umělecké centrum.

Carlo Zinelli: Bez názvu

„Naším cílem není historická sonda ani morální apel. Společně s jednačtyřiceti tvůrci z celého světa, kteří představují každý jinou historickou i osobní zkušenost, se zamýšlíme nad tím, kde končí normalita a začíná ‚nemoc‘. V humorném nadhledu hledáme katarzi a v zesměšnění zbraň,“ sdělila kurátorka výstavy Terezie Zemánková.

Michaela Šilpochová

Moc, nemoc a bezmoc v současném umění.

Centrum současného umění DOX, Praha,

3. 6. – 6. 11. 2022

O Bohu a pelikánech

Bůh má rád i rezervní mládě

Samice pelikánů bílých obvykle nakladou dvě vejce, druhé vejce dva dny po tom prvním. Protože jen málo pelikáních rodičů dokáže vychovat dvě mláďata, ptáče, které se vylíhne jako první, se agresivněji zmocňuje jídla z rodičova hrdelního vaku, rychleji roste a sílí a napadá mladšího sourozence. Druhé ptáče je prvním často vypuzeno z hnízda a rodiče zabíjejí, aby se tam vrátilo zpátky. Mladší ptáče většinou zemře hladu nebo na následky zranění.

Drsné pravidlo přírody. Zároveň z evolučního hlediska velmi úspěšný způsob rodičovství. Vedl k přežívání generací pelikánů bílých téměř třicet milionů let. Druhé ptáče slouží jako pojistka pro případ, že by se něco stalo s tím prvním. Je to „rezervní ptáče“.

Odsuzujeme geneticky podmíněné jednání pelikáních rodičů? Mají morální odpovědnost vůči druhému ptáčeti?

Tímto příběhem začíná Jay Mc Daniel svou knihu teologické etiky. Hledá roli Boha i nás lidí v tom, co se děje ve světě, v přírodě. První kapitola knihy má název Biocentrický Bůh. Výchoiskem uvažování o Bohu je zde domněnka, že Bůh je bezmezně milující. Boží láska, resp. Boží soucit je prvotní; až poté přemýšlíme o Boží kreativitě a Boží moci. Bůh je milující, ale není všemohoucí v tradičním slova smyslu. Např. nemá možnost změnit úděl rezervních pelikáních ptáčat.

A podobně je to v evangeliu: Ježíšův kříž nám dává nahlédnout, že Boží moc je a vždy byla zranitelná.

Přírodě je vlastní samostatná kreativita. Přivést na svět živočišnou říši znamenalo riziko, Stvořitel se zřekl kontroly. Vznikla forma života, která není prosta bolesti. Autor pokračuje úvahami o vykoupení. V nich je místo i pro vykoupení

pení pelikánů. Bohu nejde jen o člověka, není antropocentrický.

Druhá kapitola s názvem Biocentrická etika se zabývá naším vztahem k přírodě. Naše povinnost není zacházet se všemi tvory stejně, ale brát na všechny vnímající tvory stejný morální ohled. Jedním z důsledků této etiky by mělo být vegetariánství nebo aspoň ohled na zacházení se zvířaty, bojkot využívání masa zvířat z velkochovů. Biocentrická etika se netýká jen práv zvířat, jde o etiku země samotné. Jde o celek, stabilitu, o integritu a krásu celých ekosystémů.

Biocentrická etika nám připomíná, že člověk, zvíře i příroda mají hodnotu sami o sobě. Nejde jen o užitečnost z pohledu lidského.

Třetí kapitola knihy se jmenuje Biocentrická spiritualita. Zde autor zkoumá i jiné než křesťanské přístupy, zvl. buddhismus. Jako nosný vidí například buddhistický důraz na pomíjivost. Bůh miluje nás i všechny ostatní tvory v konkrétních pomíjivých okamžicích, z nichž jsou naše životy utkány. I Bůh sám je proměnlivý a nelze na něm lpět staticky. Boží proměnlivost nám dovoluje tvrdit, že Bůh se stává takovou oso-

bou, jakou nejvíce potřebujeme. Je jako matka tomu, kdo potřebuje matku, jako přítel tomu, kdo potřebuje přítele.

A poslední kapitola má název Postpatriarchální křesťanství. Zde se autor zabývá feministickými teologiemi. V patriarchálním myšlení se ženskost a ženská zkušenost nepovažuje za rovnocennou, naopak mužská zkušenost bývá považována za obecně lidskou. Feministickou teologii mohou podle autora dělat jen ženy, neboť vychází z ženské zkušenosti. Muži mohou z feministické teologie čerpat, nechat se jí ovlivňovat, pokusit se formulovat svou perspektivu, která bude překračovat patriarchát, pokusit se o teologii postpatriarchální. Feministické myšlení je blízké myšlení procesuálnímu. Právě k němu se hlásí autor knihy.

Důraz je kladen na péči, vztahovost, vedle rozumu je docenován cit, příroda je pojímána

evolučně a ekologicky a Bůh je vnímán jako srdce.

Kniha *O Bohu a pelikánech* vyšla v originále v roce 1989. Česky vydalo knihu s novou autorovou předmluvou nakladatelství Biblion letos. Autor knihy, americký křesťanský filosof a teolog Jay McDaniel, vychází z procesuální teologie. Souhrnně se o procesuální teologii i o dalších autorových dílech dovíme v obsáhlém doslovu Jana Zámečnicka. Kniha není žhavá teologická novinka. Nicméně její důraz na postoj úcty, soucitu a péče nejen o lidi, ale i o mimolidské stvoření je stále aktuální.

Lenka Řidzoňová

Jay B. McDaniel: O Bohu a pelikánech.

Teologie úcty k životu

Praha, Biblion 2022, 296 s.

RECENZE

David

Příběh o lidech, králích a Pánu Bohu

„**Z**emím okolo vládnou králové. Mají koruny a jejich dcery jsou krásné princezny. Tedy skoro všechny. My chceme také krále. ‘Tohle řekli dnes odpoledne zástupci izraelských kmenů Samuelovi. Samuel bydlí v městečku Ráma v Izraeli, mluví s Bohem a pak lidem vyřizuje, co se od něj dozvěděl...‘ Těmito slovy začíná kniha *David* z pera Ondřeje Macka a Ivy Květonové a barevných tužek Karly Kučerové. Autoři knihy vtáhnou děti i dospělé do doby biblického krále Davida, jehož příběh se na 75 stranách klene jako oblouk. Začíná vznikem izraelského království s prorokem Samuel a prvním králem Saulem. Ten potřebuje pomoc mladého pastýře Davida v boji proti Filištejcům i proti vlastním depresím, zároveň ale Saul na Davida žárlí. Následuje Davidův nástup na trůn i jeho zatmění, když uvidí koupající se

Batšebu. Oblouk se pak sklání k Davidovu stárnutí a ubývání sil.

Příběh je o lidech, králích a Pánu Bohu. Také o tom, jak Pána Boha někdy ze života vytěsňujeme nebo na něj jednoduše zapomeneme. To se stává králům i lidem obyčejným. O Saulovi se to v knize píše takto: „Občas si Saul vzpomene na Boha. Ale neosloví ho. Nemodlí se.“ Zapomenutí ale hrozí i králi Davidovi, třeba hned zkraje vlády, když se rozhodne převézt do Jeruzaléma truhlu s Desaterem povozem místo toho, aby byla nesena pěšky, jak to vždycky bývalo: „Pánu Bohu se to však nelíbilo: ‚David je králem chvilku a už si myslí, že mě bude mít ve své moci, že budu dělat, co si on usmyslí! To ne.‘“

Davidovi je v Bibli připsáno hodně žalmů. Například ten nejznámější 23. V knize *David* ►

je uveden v kapitole Pastýř. David si jej začíná zpívat, když vzpomíná na léta, kdy hlídal ovce svého táty v Betlémě. Zpívá takto:

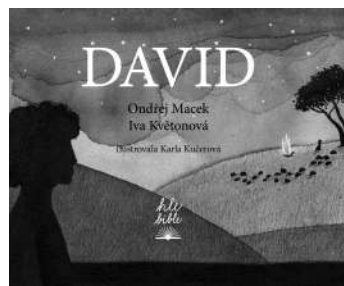
„Pane Bože, starej se o nás, jako se dobrý pastýř stará o své ovečky. Dej, ať nemáme hlad ani žízeň. A kéž ti za to umíme být vděční. Dopřej nám spánek. A také probudit se do nového dne. Když nám bude smutno a těžko, pošli někoho, kdo umí být blízko. Vracej chuť do života a dávej nám k němu sílu, až budeme unaveni. Ukazuj nám, kudy jít. Odpouštěj. A pomoz, ať i my dokážeme odpustit. Když budeme umírat, drž nás, prosíme, za ruce. A přiveď nás do své blízkosti. Dej nám, prosíme, do každého dne alespoň malou radost. A jednou tu velkou s tebou.“

Některé události z Davidova života jsou naznačeny ve zkratce, některé drsné epizody jsou už teologicky vysvětleny, pro děti zmírněny. Nedovíme se tak, že úmrtí prvního syna Davida a Batšeby je trest za Davidův hřích. Biblická výpověď je změkčena slovy: „Z jednoho zla je zas jen další zlo. A chyby rodičů dost často odskáčou i jejich nevinné děti.“ Podobně v příběhu o přesunu truhly s Desaterem. Umírá zde muž, který si dovolil sáhnout na vůz, který truhlu vezl a byl smrtí za tento dotyk potrestán. V knize David je konstatováno, že „jeden z nich padl k zemi jako mrtvý“. Jsem za tato dovysvětlení a zmírnění vděčná.

Když David zestárl, „jeho svět se omezil na ložnici, vzpomínky a modlitby. Kralování i všechno ostatní je nad jeho sílu“. Na konci této předposlední kapitoly jsou otázky pro děti, týkající se stáří. „Odkdy je člověk starý? Co asi trápí starého člověka? A co mu dělá radost?“ I u jiných kapitol jsou na konci přidány otázky a témata k přemýšlení pro děti. Pomáhají dětem propojit si biblický příběh s dneškem.

Poslední kapitola knihy se jmenuje „Tisíce let“. Naznačuje, co se dělo dál, jak se království rozpadlo, ale také, jak se příběh o Davidovi vyprávěl po generace; David žil ve vyprávěních dál. Ježíš byl pak nazván syn Davidův. Ale to už je jiný příběh.

Kniha je napsána čtivě, má spád, věty i odstavce jsou krátké. Vyprávěči používají současný jazyk, synové krále jsou nazváni princové; zástupci měst, kteří přijdou za Davidem, aby se stal také jejich králem, jsou nazváni starostové. Výraz borec odkazuje k tomu, že autorům je vlastní brněnský hantec. Některá slova jsou vysvětlena, například kithara, to jsou „taková prkénka a mezi nimi jsou napnuté struny“.

Do toho, co znamená válka, jsme vtaženi docela představitelně: „Zemřeli i všichni synové krále. Zasaženi šípy. Doraženi mečem. Pelištejci řvou, Izraelci naříkají bolestí. Krev se vsakuje do trávy. Všude mouchy. Tátové, synové, bratři se nevrátí domů. Kolem Saula bojuje poslední hrstka vojáků.“

Obrázky Karly Kučerové vystihují intenci příběhu. Některé postavy jsou naznačeny jako šedé stíny, obraz tak má více vrstev. Postavy jsou „jako živé“, pootevřená ústa jakoby mluvila. Některé obrázky jsou drsně konkrétní, tak třeba za dvěma muži, kteří zabijí Davidova soka Íš-bóšeta a táhnou k Davidovi v pytli jeho useknutou hlavu, zůstává na královském koberci krvavá čára. V textu čteme: „Pak rozvázali balík, který přinesli. A z něj se vykutálela lidská hlava.“

Na konci knihy najdeme obsah, kde jsou u jednotlivých kapitol biblické odkazy. Jako podzimní novinka může být kniha milým dárkem k Vánocům doma nebo ve sboru.

Lenka Ridzoňová

Ondřej Macek, Iva Květonová: *David*
Petrinum 2022, 80 s.

Tělo a duše

Co je to za dvojici? Jak spolu ti dva vycházejí? K čemu tu jsou? Vybavuje se mi lidová píseň Hádala se duše s tělem. Před několika desetiletími ji zpopularizoval písničkář Jaroslav Hutka. Duše vyčítá tělu jeho pýchu, jeho materiální choutky, jeho hříšnost a stěžuje si, že tělo o duši nedbá. Tělo výčitky odmítá poukazem na skutečnost, že přece vždycky ve všem byli spolu. Duše poté opáčí, že jí však tělo nikdy nenaslouchalo. Píseň zrcadlí rozšířenou lidovou představu, že tělo představuje problematickou, hříšnou složku lidské bytosti, zatímco duše tu ušlechtilou, povznášející. Kde převládne tělo, tam celý člověk směřuje k peklu, kde se ke slovu dostane duše, tam člověku kyne nebe. Tahle představa se po celá staletí vydává za křesťanskou.

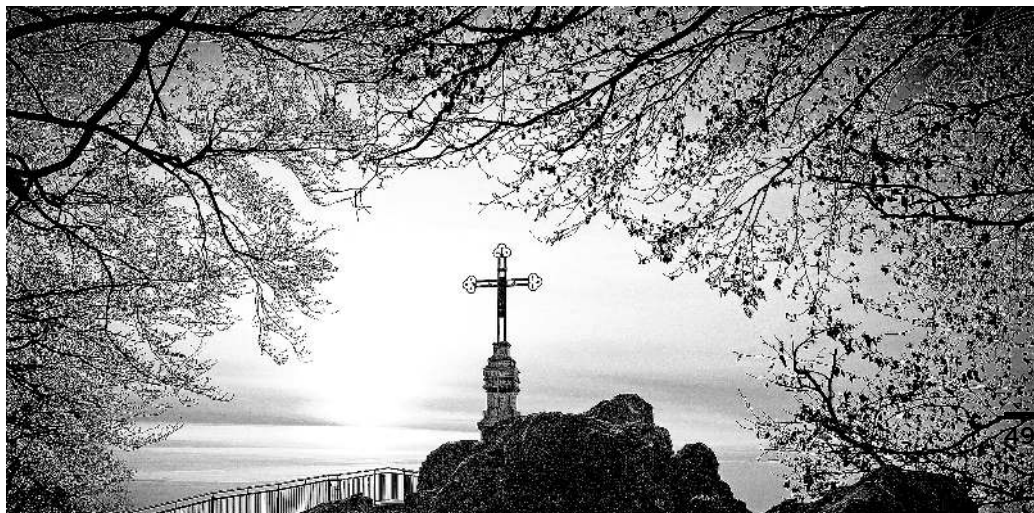
Ale není to právě lidská duše, co touží se zmocňovat, vlastnit, hromadit, manipulovat? Ježíš mluví o lidském srdci, z něhož vychází vše nečisté. Potřeby a pudy těla jsou čisté. Tělo se nepotřebuje přejídat. To duše tím zahání strach z budoucnosti a hledá útěchu ve stresu. Sexuální touha těla je docela v pořádku. To lidská duše se nespokojuje se sexuálním aktem jako přirozeným vyústěním lásky, ale očekává od něho potvrzení vlastního významu a důležitosti. Tělu nedělá dobře, jestliže zahálí. Dokáže sloužit a není mu proti mysli být užitečné. To

lidská duše od něho žádá nepřiměřené oběti, aby dosáhla ocenění a přesvědčila (koho?) o své nepostradatelnosti. Lidská duše je ambiciózní a v tomto smyslu je hříšná, neboť se staví proti Bohu. Chce po svém dosáhnout věčnosti, ať už si pod tím představuje cokoli. V lidové písni si duše stěžuje, že jí tělo nenaslouchalo. Dnes častěji přiznáváme, že jsme nenaslouchali svému tělu. Kdybychom je včas vzali vážně, mohli jsme korigovat svoje touhy a ambice (i ty zbožné a dobře – z hloubi duše! – míněné). Tělo a duše. Duše a tělo. Musí se ti dva pořád hádat, kdo si zasluhuje větší prostor a pozornost?

Písníčka začíná slovy „A když bylo před kostelem, hádala se duše s tělem...“. Rozumím tomu tak, že pohřební průvod přichází ke kostelu. Hádky probíhá v rakvi. Zesnulý nyní předstoupí před tvář Boží a bude Božím slovem souzen, bude volán k odpovědnosti. Z této perspektivy se ovšem celá hádka jeví ještě absurdnější, neboť odpovědnost nesou ti dva spolu, celý život byli spolu, vždyť jen spolu jsou člověkem.

Pomohlo by tělu i duši a jejich vztahu, kdyby předstoupili před tvář Boží spíše na počátku své společné cesty než na jejím konci? Musí slovo Boží jen soudit, anebo může korigovat a inspirovat? Či dokonce smířit svár těla a duše?

Pavel Pokorný, foto: pexels.com

memento mori (podzím na Kuksu)

foto: Adéla Rozbořilová

Evangelický měsíčník

ČESKÝ BRATR

vydává Českobratrská církev evangelická

REDAKČNÍ RADA

Šéfredaktorka:

Adéla Rozbořilová

Jazyková redaktorka:

Jana Plíšková

členové: Jiří Hoblík, Jiří Hofman,

Jana Hofmanová, Ondřej Kolář,

Jaroslav Pechar, Lenka

Ridzoňová, Adam Šůra

NA OBÁLCE

foto: ARo

REDAKČNÍ UZÁVĚRKA

Uzávěrka prosincového čísla
je 20. 11. 2022.

BANKOVNÍ SPOJENÍ:

číslo účtu: 179521067/0300

IBAN: CZ93

03000000000179521067

DISTRIBUCE PRO

ZRAKOVĚ POSTIŽENÉ

elektronicky a ve zvukové

podobě: Diakonie ČCE,

Klimentská 18, 110 05

Praha 1, tel.: 222 316 306,

732 324 956

e-mail: szp@scps.diakonie.cz

TISKNE

OPUS v.d.i.

Janáčkovo nábřeží 1075/27

150 00 Praha 5

ČASOPIS

(ev. č. MK ČR E810), vychází 12×

ročně, jednotlivá čísla 30 Kč

roční předplatné 350 Kč

do zahraničí 900 Kč

sponzorské 600 Kč

Informace o předplatném podá,

objednávky rozšiřuje

(i do zahraničí) redakce.

ADRESA REDAKCE

Jungmannova 9, p. p. 466,

111 21 Praha 1,

tel.: 224 999 236,

e-mail: ceskybratr@e-cirkev.cz,

Facebook: Český bratr,

instagram.com/ceskybratr

www.e-cirkev.cz

/ Co děláme / Média /

Církevní tisk / Český bratr

www.ceskybratr.cz

- listovací aplikace

- audioverze

- řazení podle rubrik

- odkazy na jednotlivé příspěvky

ISSN 1211-6793

V letošním roce se věnujeme tematickému cyklu s názvem **Příroda a stvoření.**

POSTAVME SE
ZA VÍRU A SVOBODU

ČERVENÁ STŘEDA

Den připomínky všech
pronásledovaných
pro svou víru

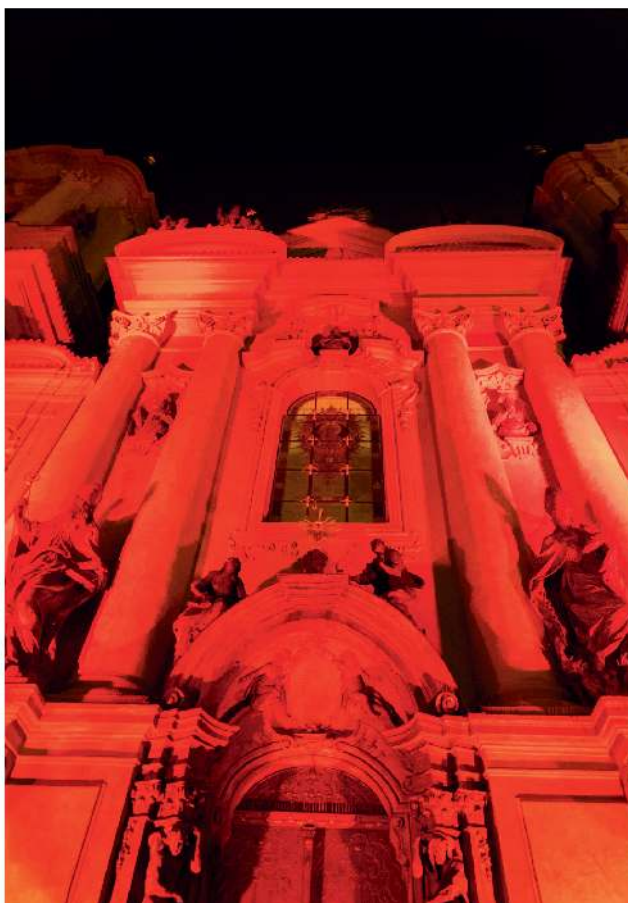
23. LISTOPADU 2022

VÍCE INFORMACÍ NA

www.cervenastreda.cz

www.facebook.com/cervenastreda

#RED
WED
NES
DAY

21. 11. - 4. 12. 2022

Darujte Krabici od bot

- Na webu sbírky si předem vyberte, pro jak staré dítě a kde dárek odevzdáte. Dárek si rezervuj na www.krabiceodbot.cz
- Do krabice od bot zabal pěkné dárky, které by i tobě udělaly radost. Napiš na ni, pro koho je určená
- Dárek odnes na vybrané sběrné místo v jeho otevírací době
- Pokud nevíš, co do krabice zabalit, můžeš chudým dětem přispět na www.krabiceonline.cz

Více informací a tipy na dárky, co zabalit do krabice najdeš na webu krabiceodbot.cz nebo se můžeš inspirovat na našem facebooku [@krabiceodbot](https://www.facebook.com/krabiceodbot)